

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

HET ARBEIDSRECHT IN BELGIË (*)

Het arbeidsrecht is de oudste tak van het sociaal recht. Het is, zoals in de meeste Europese landen, in België ontstaan in de tweede helft van de XIXe eeuw.

Het arbeidsrecht kwam in België tot stand door de wetgever en door de aktie van de vakbonden.

I. De tussenkomst van de wetgever.

Het Burgerlijk Wetboek van 1804 houdt slechts twee artikelen in over de verhuring van werk en van diensten (artt. 1780 en 1781).

Art. 1780, hetwelk bepaalt dat men zijn diensten slechts kan verhuren voor een zekere tijd of voor een bepaalde onderneming, is bedoeld als een reactie tegen het ancien régime, onder hetwelk de dienaar gebonden was aan zijn meester voor het leven.

Art. 1781, bepalend dat de meester geloofd wordt op zijn woord wat betreft het bedrag van de wedde en de betaling van het loon, was ingegeven door een praktische moeilijkheid van bewijs. Het scheen niet mogelijk een schriftelijk bewijs over te leggen wegens de ongeletterdheid van de arbeiders, en anderszits wilde de wetgever hier niet van het getuigenbewijs, omdat hij samenspanning van de werklieden tegen de meester vreesde.

Dit artikel werd in Frankrijk reeds in 1868 afgeschaft, omdat het de gelijkheid kwetste, en ook in België is het opgeheven bij de wet van 10 juli 1883, waarbij het arbeidsboekje werd ingesteld.

Deze artikelen regelden overigens noch de arbeids-overeenkomst, noch de arbeidsvoorwaarden. Het in gebreke blijven van de wetgever is volkomen te verklaren uit het feit dat het salariaat, zoals wij het thans kennen, eerst ontstaan is in de XIXe eeuw door wat men noemt de industriële revolutie. Onder het ancien régime werkten patroons en ambachtslieden immers samen in corporaties, dewelke als hinderpalen voor de vrijheid door de Franse revolutie afgeschaft werden. De wetgever dacht er eenvoudig niet aan de afgeschafte corporatieve regeling door een andere te vervangen, omdat men er op betrouwde dat de zo geprezen revolutionaire beginselen van vrijheid en gelijkheid het best de verhoudingen tussen werkgevers en werknemers zouden regelen.

Sindsdien heeft men echter ingezien dat er een belangrijk onderscheid bestaat tussen de juridische gelijkheid en de werkelijke gelijkheid in het economisch leven. De toestand van de arbeiders was in België, zoals in de andere industriële landen van Europa tijdens de XIXe eeuw, bijzonder ellendig : kinderen onder de 12 jaar werkten in de nijverheid; vrouwen en minderjarigen werkten in de mijnen en deden nachtwerk; de arbeidsduur was alleen beperkt door het fysiek uithoudingsvermogen.

Reeds in de eerste helft van de XIXe eeuw gingen stemmen op om deze noodtoestand aan te klagen en de tussenkomst van de wetgever in te roepen, en niet het minst van sommige industriëlen zelf, zoals Robert Owen in Engeland, die een Memorie voor arbeidsbescherming liet toekomen aan de regeringen van de landen van de Heilige Alliantie, en zoals Daniel Legrand in Frankrijk, die een geheel programma van arbeidswetgeving uitwerkte, waarvoor ook hij aanhoudend geijverd heeft op internationaal politiek plan. Maar deze stemmen konden hun doel niet bereiken en er waren onlusten en opstanden nodig om de wetgever tot tussenkomst te doen besluiten.

Na lange gelatenheid braken in België in het jaar 1886 zware onlusten uit in de bekkens van Luik en Charleroi, die het sociaal vraagstuk in ons land bijzonder actueel maakten. De Regering stelde een Commissie samen van 35 leden om de toestand van de arbeid te bestuderen en om maatregelen tot verbetering voor te stellen. Deze Commissie vatte onmiddellijk haar taak aan en bracht wantoestanden aan het licht, waarvan de bevolking van ons land in het algemeen het bestaan niet vermoedde. Bij de openingszitting van het Parlement op 9 november 1886 hield Koning Leopold II een Troonrede, waarbij sociale hervormingen aangekondigd werden en waarin de ideologische spanning tussen het vasthouden aan de revolutionaire beginselen van vrijheid en het interventionisme in volgende kenschetsende bewoordingen wordt opgelost : « De toestand van de werkende klasse verdient de hoogste belangstelling en het zal de taak zijn van de wetgeving met een vermeerderde bezorgdheid naar de verbetering ervan te zoeken. Misschien heeft men teveel gerekend op de louterende uitwerking van de anders zo vruchtbare beginselen van vrijheid. Het is billijk dat de wet met een meer bijzondere bescherming de zwakken en ongelukkigen omringt ».

(*) Voordracht gehouden voor de jonge Balie te Brugge.

Het programma van de Commissie van 1886 werd in de navolgende jaren geleidelijk door het Belgisch Parlement verwezenlijkt.

— Wet van 16 augustus 1887 op de betaling van de lonen. — De lonen moeten betaald worden in wettelijke en gangbare munt. De betaling van de lonen mag niet geschieden in drankgelegenheden, koopwarenhuizen, winkels of daarbij behorende lokalen. De lage lonen moeten minstens tweemaal per maand uitbetaald worden, zonder dat de tussentijd meer dan 16 dagen mag bedragen; voor maatwerk of stukwerk moet minstens eenmaal per maand een volledige of gedeeltelijke afrekening gemaakt worden. Het is de werkgever verboden aan de werknemer voorwaarden op te leggen, waarbij deze zou beroofd worden van de vrije beschikking over zijn loon. Er mogen geen afhoudingen op de lonen gedaan worden dan in de gevallen door de wet voorzien.

— Wet van 18 augustus 1887 op de niet-vatbaarheid van de lonen voor overdracht en beslag. — De lonen van de arbeiders kunnen niet worden overgedragen voor meer dan 2/5 en kunnen niet in geslag worden genomen voor meer dan 1/5.

— Wet van 31 juli 1889 op de Werkrechtcraden. — Werkrechtcraden worden opgericht om te oordelen over de geschillen tussen werkgevers en werknemers. De leden van de Raden worden gekozen voor de helft onder werkgevers en voor de andere helft onder werknemers.

— Wet van 13 december 1889 op de arbeid van vrouwen en kinderen. — De minimumleeftijd voor nijverheidsarbeid wordt bepaald op 12 jaar. De wet voorziet bijzondere beschermingsmaatregelen voor de mannelijke jeugd tot 16 jaar en voor de vrouwelijke jeugd tot 21 jaar.

— Wet van 15 juni 1896 op de werkhuisreglementen. — In de nijverheids- en handelondernemingen, alsook in de provincie- en gemeentediensten, waar minstens 10 werklieden werkzaam zijn, moet een geschreven werkhuisreglement uitgevaardigd worden, hetwelk moet vermelden: de aanvang en het einde van de normale werkdag, de rusttijden en de rustdagen, alsook de wijze waarop het loon bepaald wordt en de tijdstippen van betaling van het loon.

— Wet van 2 juli 1892 op de arbeidsbescherming. — De Regering wordt gemachtigd de maatregelen voor te schrijven, geschikt om de gezonde inrichting van de werkplaatsen en de veiligheid van de arbeiders te verzekeren in de nijverheids- en handelondernemingen, waarvan de uitbating gevaar kan opleveren.

— Wet van 10 maart 1900 op de arbeidsovereenkomst. — De wet regelt de wederkerige verbintenissen van werkgevers en werknemers, die voortspruiten uit de arbeidsovereenkomst. Deze wet, van zuiver burgerlijke aard, voorziet in de leemte, openglaten door het burgerlijk wetboek in zake de huur van werklieden.

— Wet van 24 december 1903 op de arbeidsongevallen. — Voordien was op de arbeidsongevallen artikel 1382 B.W. van toepassing, zodat het slachtoffer van een arbeidsongeval het bewijs diende te leveren, dat het ongeval veroorzaakt was geworden door de fout, onvoorzichtigheid of nalatigheid van de werkgever of van een derde. De nieuwe wet steunt op het bedrijfsrisico. Aan de uitvoering van het werk is over het algemeen een zeker gevaar verbonden. De werkgever die het voordeel haalt uit het werk moet er ook de risico's van dragen. Vandaar dat het ongeval, overkomen tijdens het werk, tot tegenbewijs vermoed wordt overkomen te zijn door het feit van de uitvoering van het werk.

— Wet van 17 juli 1905 op de zondagrast. — De werkgevers mogen 's zondags niet ondergeschikten tewerkstellen voor de uitbating van hun onderneming. Afwijkingen die door de aard van sommige werken of van sommige bedrijven geboden zijn, worden geregeld.

Omdat de sociale wetgeving én de economie van het land én zijn buitenlandse concurrentiemogelijkheden beïnvloedt, vertoont zij een strekking naar internationalisatie. De staatslieden hebben er dan ook steeds naar gestreefd de voordelen, in hun land aan de arbeiders toegekend, eveneens te zien toekennen in de landen, waarmee zij handelsbetrekkingen onderhielden.

Reeds in 1871 poogde de Duitse kanselier Bismarck een overeenkomst met Oostenrijk te bereiken met het oog op gemeenschappelijke sociale hervormingen. In 1890 wordt te Berlijn een internationale conferentie gehouden, in 1897 te Zurich en te Brussel, en in 1905 te Bern.

In 1906 worden te Bern tussen verscheidene landen de eerste twee internationale overeenkomsten in zake arbeidsreglementering gesloten, strekkende, de eerste tot verbod van gebruik van witte fosfor in de lucifersnijverheid, en de tweede tot verbod van nachtwerk voor vrouwen.

Naast deze eerste multilaterale akkoorden werden ook talrijke bilaterale overeenkomsten gesloten tussen buurstaten; aldus sloot België voor de eerste maal op 15 april 1905 een bilateraal akkoord met het Groot-hertogdom Luxemburg over het herstel van de schade aan de arbeiders bij arbeidsongevallen.

Na de eerste wereldoorlog werd een belangrijke internationale stuwung gegeven tot arbeidsreglementering door het Vredesverdrag van Versailles, waarvan een gedeelte (Deel XIII) gewijd was aan de regeling van de arbeid en de algemene grondbeginselen, die daarbij dienen gevolgd te worden.

Hiertoe werd een bestendige inrichting tot stand gebracht, bestaande uit de Internationale Arbeidsconferentie en het Internationaal Arbeidsbureau. De Internationale Arbeidsconferentie keurde tussen 1919 en 1949 zeven en negentig verdragen goed, waarvan er door België op 1 juni 1951 zeven en dertig geratificeerd waren. Het Internationaal Arbeidsbureau vestigde zich in 1920 definitief te Genève. Naast het voorbereidend werk voor de Internationale Arbeidsconferentie gaat van het Internationaal Arbeidsbureau een bestendige werking uit door het onderhouden van betrekkingen met regeringen, werkgevers en werknemers, en het uitgeven van publicaties en tijdschriften.

Ook hadden de arbeidersverenigingen na de eerste oorlog in België een stijgende invloed op het tot stand komen van de arbeidswetgeving.

Nieuwe belangrijke wetten tot arbeidsregeling kwamen tot stand tussen de twee oorlogen.

— Wet van 14 juni 1921 houdende de inrichting van de achturedag en van de acht en veertig-urenweek. — De wet houdt twee belangrijke bepalingen in betreffende de arbeidsduur: 1° De tewerkstelling van de arbeiders, bedienden en van ieder aangestelde in het algemeen mag niet langer duren dan acht uren per dag en acht en veertig uren per week; 2° De arbeidsdag wordt gerekend tussen 6 uur 's morgens en 8 uur 's avonds. Verder houdt de wet ook belangrijke beschermingsmaatregelen in voor de minderjarigen en de vrouwen die arbeiden.

— Wet van 7 augustus 1922 op het bediendencontract. — Bepaalt de wederzijdse rechten en verplichtingen van werkgevers en werknemers, voortspruitende uit het bediendencontract.

— Wet van 24 juli 1927 op de beroepsziekten. —

Zoals de wet op de arbeidsongevallen, steunt ook deze wet op het beroepsrisico. De slachtoffers en recht-hebbenden krijgen op enkele afwijkingen na gelijke vergoedingen en renten als bij arbeidsongevallen.

— Wet van 10 februari 1934 op de thuisarbeid. — Regelt de thuisarbeid voor wat de lonen en de hygiëne betreft. Voor de lonen houdt de wet zich aan het beginsel dat de minimumlonen voor thuisarbeid gelijkwaardig moeten zijn met die voor fabriekswerk van dezelfde aard. Op gebied van hygiëne kan de Koning alle maatregelen voorschrijven, voorgesteld door het Nationaal Comité voor Thuisarbeid, hetwelk bij deze wet wordt opgericht.

— Wet van 8 juli 1936 op de jaarlijkse betaalde verlofdagen. — De wet voert jaarlijkse betaalde verlofdagen in voor de meeste takken van nijverheids- en handelondernemingen.

— Wet van 9 juli 1936 op de veertigurenweek. — De Koning kan in de nijverheden, waar het werk ongezond, gevaarlijk of lastig is, het regime van de veertigurenweek invoeren.

Bijna al deze wetten werden sindsdien nog gewijzigd en aangevuld ten behoeve van de arbeiders. Vooral na de tweede wereldoorlog was er een nieuwe fase van gedurige regeling door de wetgever.

Vele van deze wetten zijn slechts kaderwetten, waarbij de wetgever alleen de essentiële richtlijnen geeft, die dan bij koninklijk besluit nader moeten uitgewerkt worden.

Andere lijken meer opdrachtwetten, waarbij aan de Koning bijzondere macht gegeven wordt op een bepaald gebied. Aldus de wet van 2 juli 1892 op de arbeidsbescherming en de wet van 9 juli 1936 op de veertigurenweek. Zoals het gewoonlijk het geval is bij de wetten op de bijzondere machten, wordt ook hier ernaar gestreefd de controle van het Parlement te vervangen door andere waarborgen: beraadslaging in de Ministerraad, voorafgaande raadpleging van gestelde lichamen.

Uiteindelijk werd bij de wet op de buitengewone machten van 14 december 1944, genomen ter aanvulling van de wet van 7 september 1939, aan de Koning volmacht verleend om bij in de Ministerraad beraadslaagd besluit, besluiten te nemen, die kracht van wet hebben, onder meer voor wat betreft de arbeidsreglementering betreffende de paritaire commissies. Deze besluiten kregen de naam van besluitwetten. De buitengewone machten van de Koning op grond van de wetten van 7 september 1939 en 14 december 1944 hebben geduurd tot 28 februari 1947.

Tot besluit kan over het interventionisme worden gezegd, dat de wetgever in de leemte van het burgerlijk wetboek voorzien heeft door het omschrijven van twee belangrijke contracten: het arbeids- en bediendencontract.

Van groot belang echter was zijn tussenkomst tot regeling van de arbeidsvoorwaarden op alle gebieden, waar bescherming nodig bleek, door gebiedende bepalingen voor te schrijven, zo nodig gesanctioneerd door straffen. Alleen de vaststelling van loonschalen schijnt aan de tussenkomst van de wetgever te zijn ontgaan, doch hier slaagde de vakbeweging erin evenwicht te brengen.

II. De vakbeweging.

De Franse revolutie heeft bij de wet van 2-17 maart 1791 de corporaties afgeschaft. Bovendien vaardigde de wet Chapelier van 16-17 juni 1791 een verbod uit tegen iedere vorm van corporatie van burgers van eenzelfde stand.

Artikel 415 van het Franse Wetboek van Strafrecht van 1810, hetwelk in België heeft gegolden tot

de invoering van het nieuwe Wetboek van Strafrecht van 1867, bestrafte daarenboven de coalitie van werknemers met het doel de arbeid te staken of te verhinderen.

De Belgische Grondwet van 1831 huldigde de vrijheid van vereniging, waardoor de wet Chapelier bij ons verviel, doch artikel 415 van het Wetboek van Strafrecht bleef voorlopig gehandhaafd.

Gebruik makend van het verenigingsrecht hun door de Grondwet toegekend, hebben de arbeiders zich gegroepeerd in vakverenigingen, dewelke aanvankelijk regionaal en per beroep georganiseerd waren. De vakverenigingen steunden op een eenvoudig associatiecontract en misten de rechtspersoonlijkheid. Evenwel onderhandelden bij sociale conflicten de vertrouwensmannen van deze verenigingen met de werkgevers en sloten akkoorden af in naam van hun vakbond. Deze akkoorden waren meer loyauteitsovereenkomsten dan juridische. Hoogstens konden zij de leden van de vereniging binden op grond van de theorie van het stilzwingend mandaat, zodat in dit geval langs de vertrouwensmannen een bundel van individuele verbintenissen tot stand kwam tussen de werkgever en ieder lid van de vakvereniging afzonderlijk.

Men zou hier onmogelijk kunnen spreken van collectieve overeenkomsten, daar de wet aan de vereniging, die de collectiviteit vormt, geen enkel recht toekent om als dusdanig verbintenissen af te sluiten. De vereniging op zichzelf bezit immers geen enkel recht. Alleen de leden onder elkaar zijn verbonden.

De vakverenigingen voelden zich geweldig beknot door het verbod werkstakingen te organiseren, tot in 1867 het nieuwe Belgisch Wetboek van Strafrecht niet langer de coalitie tot staking strafte, doch slechts nog de vrijheid van arbeid beoogde te beschermen tegen de misbruiken van het coalitierecht, door bij artikel 310 straffen te voorzien tegen hen, die geweld daden, beledigingen, bedreigingen of sancties zullen gebruikt hebben tegen hen, die arbeiden of doen arbeiden.

De wet van 31 maart 1898 op de beroepsverenigingen gaf voor het eerst een wettelijk statuut en de rechtspersoonlijkheid aan de verenigingen van personen, die hetzelfde beroep uitoefenen, op voorwaarde dat de vereniging alleen de studie, de bescherming en de ontwikkeling van de beroepsbelangen van haar leden nastreeft. De handelaars en de ambachtslieden hebben zich op deze basis verenigd, doch de vakverenigingen van arbeiders, die over het algemeen ook politieke strevingen hadden, hebben er nooit gebruik willen van maken.

De vakverenigingen hebben zich in de loop van de tijd gecentraliseerd in tweevoudige zin: de aanverwante beroepen hebben zich regionaal georganiseerd in ruimere verenigingen, ingedeeld per bedrijfstak, en al de regionale vakverenigingen van dezelfde bedrijfstak over gans het land hebben zich op hun beurt gegroepeerd tot één Centrale per bedrijfstak. Alle Centralen zijn verder aangesloten bij een nationale organisatie. De nationale organisaties van vakverenigingen in België zijn: het Algemeen Belgisch Vakverbond (A.B.V.V.), het Algemeen Christelijk Vakverbond (A.C.V.) en de Algemene Centrale van de Liberale Vakbonden van België (A.C.L.V.B.).

Ook de werkgevers hebben zich verenigd in bonden, die gecentraliseerd zijn. Aldus heeft men in België het Verbond van de Belgische Nijverheid (V.B.N.) en de Vereniging van Werkgevers van Handel, Banken en Verzekeringen (H.B.V.).

De arbeidersverenigingen hadden na de eerste wereldoorlog door hun ledenaantal en door hun organisatie een grote macht bereikt, waarvan zij gebruik maakten om nieuwe rechten op te eisen, zoals de

afschaffing van artikel 310 van het Wetboek van Strafrecht en de waarborg van de vrijheid van vereniging. Dit geschiedde op 24 mei 1921 bij twee wetten van dezelfde datum.

Bij de eerste wet wordt artikel 310 van Wetboek van Strafrecht afgeschaft, zodat voortaan de misbruiken, waartoe het coalitierecht kan aanleiding geven, alleen nog door het gemeen strafrecht zullen kunnen beteugeld worden.

De tweede wet waarborgt de vrijheid van vereniging door straffen te bepalen tegen hen, die het sluiten of het voortzetten van een arbeids- of dienstovereenkomst afhankelijk stellen van het toetreden tot of het uittreden uit een bepaalde vereniging.

Belangrijk is de bepaling van deze wet, waarbij aan de verenigingen, steunend op een eenvoudig associatiecontract, het recht wordt toegekend als collectiviteit overeenkomsten te sluiten. Aldus artikel 2: « Al wie zich als lid van een vereniging laat opnemen, aanvaardt door zijn toetreding, zich aan het reglement van de vereniging te onderwerpen, alsook aan de beslissingen en aan de sancties getroffen overeenkomstig dit reglement. Hij kan echter te allen tijde, zich uit de vereniging terugtrekken mits naleving van het reglement. »

De betekenis van dit artikel wordt evenwel veel miskend, ongetwijfeld ten onrechte.

Wat wordt bedoeld met de beslissingen overeenkomstig het reglement genomen? Indien het alleen innerlijke beslissingen zouden zijn, zouden zij zich met het reglement vereenzelvigen. Maar indien het geen innerlijke beslissingen zijn, welke zouden het anders zijn dan beslissingen over de arbeidsvoorwaarden, gezien het juist met het doel is, beslissingen op dit gebied af te dwingen, dat de arbeiders zich verenigen.

De uiteenzetting van de motieven, die aan de wet voorafgaat, laat hieromtrent geen twijfel, daar gezegd wordt, dat de wet alle contractuele bedingen moet toelaten, die tot doel hebben aan de bedingers bepaalde economische of professionele voordelen te verzekeren: peil en basis van het loon, duur van het werk, veiligheidsmaatregelen, waarborgen in de verhouding met de bedrijfsleiding, enz.

De bedoelde beslissingen zijn dus overeenkomsten tussen werkgevers en werknemers. De wet schijnt hier haar terminologie aangepast te hebben aan de taal van de vakverenigingen. De overeenkomsten tussen vakverenigingen waren in de eerste plaats beslissingen om het werk te hervatten, nadat genoegdoening gegeven was aan hun eisen. Zo spraken ook de artikelen 11 en 12 van het Wetsbesluit van 9 juni 1945, houdende het statuut van de paritaire commissies, over beslissingen, waar wij absoluut de term « overeenkomsten » zouden verwacht hebben. Indien de leden door het feit van hun aansluiting gehouden zijn door de overeenkomsten van hun vakvereniging uit kracht van de wet, lijdt het geen twijfel dat zij zich eveneens door het feit van hun aansluiting op deze overeenkomsten kunnen beroepen, want de wet legt nooit verplichtingen op zonder corresponderende rechten. Men mag aldus besluiten dat de verenigingen, steunend op een associatiecontract, gemachtigd worden door artikel 2 van de wet van 24 mei 1921 overeenkomsten te sluiten, die hun leden binden en hun tevens rechten geven. Dit vermogen biedt een stevige grondslag voor de collectieve overeenkomsten, zodat het niet meer nodig zal zijn, zoals in het verleden, te zoeken naar een mogelijke rechtsconstructie om voor de onderhandelingen tussen vakverenigingen en werkgevers een juridische verantwoording te vinden.

De collectieve arbeidsovereenkomst kan bepaald

worden als een overeenkomst, gesloten tussen een georganiseerde en als dusdanig wettelijk erkende vakvereniging met één of meer werkgevers of een vereniging van werkgevers, en die als voornaamste voorwerp heeft de voorwaarden te bedingen, waaraan de individuele arbeidscontracten, gesloten met de leden, die behoren tot de vereniging, voortaan zullen moeten voldoen.

Een collectieve arbeidsovereenkomst veronderstelt dus dat minstens een van de partijen een collectiviteit is.

De collectieve arbeidsovereenkomst is geen eigenlijke arbeidsovereenkomst, omdat zij geen wederkerige verbintenis inhoudt om te arbeiden en te doen arbeiden, doch het is een overeenkomst, die voorafgaat aan de individuele arbeidscontracten, waarbij bedongen wordt over de arbeidsvoorwaarden, waaraan de individuele overeenkomsten zullen moeten voldoen. Zij verbindt op grond van artikel 2 van de wet van 24 mei 1921 niet alleen de reeds aangesloten leden van de vereniging, maar ook de leden die in de toekomst zullen aansluiten, en die door het feit van hun toetreding de verbintenis aangaan zich te houden aan de beslissingen van de vereniging.

De collectieve arbeidsovereenkomsten hebben samen met de interventie van de wetgever op een belangrijke wijze bijgedragen tot het regelen van de arbeidsvoorwaarden, vooral wat betreft het bepalen van de lonen, doch eveneens op gebied van de arbeidsduur en in zake de gezondheid en de veiligheid van de arbeiders.

Het is nochtans niet altijd mogelijk gebleken voor de bestaande moeilijkheden een oplossing te vinden tussen de arbeiders- en werkgeversverenigingen. De conflicten, die na de eerste oorlog ontstonden, gingen soms gepaard met stakingen, die zulke erge vormen aannamen, dat zij de economie van het land in gevaar brachten, zodat de Regering er zich mee bemoeide en tot regeling ervan gemengde commissies in het leven riep, samengesteld uit een gelijk aantal werkgevers en werknemers en voorgezeten door een afgevaardigde van de Minister van Arbeid. Omdat ze doelmatig bleken, werden ze permanent ingericht en uitgebreid tot de meeste bedrijfstakken. Ze kregen een wettig statuut bij het wetsbesluit van 9 juli 1945, dat bepaalt dat in elke tak van nijverheid, handel en landbouw, op verzoek of na raadpleging van de betrokken bedrijfsorganisaties, bij koninklijk besluit een nationale paritaire commissie kan worden opgericht.

De nationale paritaire commissies zijn samengesteld uit:

— Een gelijk aantal bedrijfshoofden en werknemers, benoemd door de Koning uit een dubbele lijst van kandidaten, voorgedragen door de vakverenigingen, die de betrokken bedrijfstak vertegenwoordigen; het aantal wordt voor iedere paritaire commissie bij koninklijk besluit bepaald;

— Een Voorzitter en een Ondervoorzitter benoemd door de Koning;

— Referendarissen, een secretaris en een adjunct-secretaris, benoemd door de Minister.

De paritaire commissies hebben hoofdzakelijk tot opdracht:

— De algemene grondslagen van bezoldiging vast te leggen die met de verschillende graden van beroepsbekwaamheid overeenkomen; dit geschiedt door het uitwerken van minimumloonschalen;

— Te beslissen over de algemene arbeidsvoorwaarden;

— De Regering bij te staan in het uitwerken van de

sociale wetgeving, betreffende de betrokken bedrijfstak ;

— Geschillen tussen werkgevers en werknemers te voorkomen of bij te leggen ;

— De arbeidsvorming van de leerjongens te bevorderen.

De beslissingen van de paritaire commissies kunnen slechts genomen worden met eenparigheid van stemmen.

Van het grootste belang is de bepaling van het wetsbesluit van 9 juli 1945, waarbij voorzien wordt dat aan de beslissingen van de paritaire commissies bij koninklijk besluit bindende kracht kan gegeven worden, die in dit geval de beslissing verplicht maakt voor al de leden van de betrokken bedrijfstak. Aldus wordt aan de beslissingen van de paritaire commissies een mogelijke draagkracht gegeven, die de collectieve overeenkomsten niet konden bereiken, en die ook de werkgevers en werknemers treft, die bij geen enkel vakvereniging zijn aangesloten.

Maar ook de beslissingen van de paritaire commissies, die niet goedgekeurd worden bij koninklijk besluit, hebben bindende kracht als collectieve overeenkomsten voor de vakverenigingen, die erin vertegenwoordigd zijn (artikel 3 regentsbesluit van 15 oktober 1945, bepalande de werkingsmodaliteiten van de paritaire commissies).

Bij de wet van 20 september 1948 werden drie nieuwe paritaire organismen in het leven geroepen, namelijk de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, en de Bedrijfsraden, beide met inlichtende en raadgevende taken, en de Ondernemingsraden, die ingesteld worden in iedere onderneming, waar ten minste vijftig werknemers op bestendige wijze werkzaam zijn. De opdrachten van deze laatste raken onmiddellijk de arbeidsvoorwaarden : opstellen van werkhuisreglement, vaststellen van de criteria van aanwerving en afdanking, bepalen van de graden van beroepsbekwaamheid, enz.

Bij de wet van 29 mei 1952 werd de Nationale Arbeidsraad opgericht met de taak richtlijnen te geven of voorstellen te doen aangaande de algemene vraagstukken van sociale aard, die de werkgevers en de werknemers aanbelangen, en zijn advies te geven in bevoegdheidsconflicten tussen de nationale paritaire commissies.

Ook de beroepsverenigingen van handelaars en ambachtslieden opgericht volgens de wet van 31 maart 1898 op de beroepsverenigingen, hebben zich sindsdien regionaal en professioneel georganiseerd. De wet van 2 mei 1949 erkent deze organisatie en werkt ze verder

uit : er wordt een Kamer van Ambachten en Neringen in iedere provincie opgericht, en op nationaal plan een Nationale Raad van Ambachten en Neringen, en een Nationale Raad voor Interprofessionele Beroepen ; daar boven staat dan als toporganisatie de Hoge Raad van de Middenstand. Al deze organen hebben geen reglementeringsmacht, alleen professionele en raadgevende zendingen.

Tot besluit kan van het arbeidsrecht in het algemeen worden gezegd, dat de rechten van de werknemer ten overstaan van de werkgever in hiërarchische volgorde bepaald en beschermd worden door :

- 1° de tussenkost van de werkgever ;
- 2° de bindend gemaakte beslissingen van de nationale paritaire commissies ;
- 3° de collectieve overeenkomsten, waaronder de niet bindend verklaarde beslissingen van de nationale paritaire commissies behoren ;
- 4° het individueel arbeidscontract.

In de hiërarchische volgorde, omdat een bij koninklijk besluit bindend gemaakte beslissing van een nationale paritaire commissie geen afbreuk kan doen aan een gebiedende wet of aan een koninklijk besluit tot uitvoering van zulke wet, zoals de collectieve overeenkomst ook niet kan terugkeren op een door koninklijk besluit bindend gemaakte beslissing van een nationale arbeidsovereenkomst, die door de vakvereniging van de werknemer met diens werkgever of zijn vereniging zou zijn gesloten. Doch anderzijds belet niets, dat de individuele overeenkomst voordeliger zou zijn dan de collectieve overeenkomst, die de partijen mocht binden, en dat deze op haar beurt voordeliger zou zijn dan een bij koninklijk besluit bindend gemaakte beslissing van de bevoegde nationale paritaire commissie, dewelke uiteindelijk op een gebiedende wet over dezelfde materie mag vooruitlopen.

Het is in deze zin dat art. 3 van de wet van 10 maart 1900, gewijzigd bij de wet van 4 maart 1954 op de arbeidsovereenkomst, en artikel 5 van de wet van 7 augustus 1922, gewijzigd door de wet van 11 maart 1954, op het bediendencontract, moeten uitgelegd worden, waar zij bepalen : « Indien ter zake geen bij koninklijk besluit bindend gemaakt paritair akkoord bestaat, wordt, wat niet door partijen bedongen is, geregeld door de collectieve overeenkomsten en door de akkoorden gesloten in de paritaire commissies, of door het gebruik. » Het gebruik is dus ook hier nog, zoals bij de overeenkomsten in het algemeen, de laatste toevlucht bij het ontbreken van enig andere rechtsgrond.

André LANNOO.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 7 juni 1956.

Voorzitter : M. Sohier.

Raadsheer-Verslaggever : M. Daubresse.

Procureur-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaat : Mr Van Leynseele.

Onteigening. — Aan de onteigende partij kan geen vergoeding worden toegestaan wegens de kosten van bijstand van een technisch raadsman.

De in de wet van 17 april 1835 voorgeschreven formaliteiten, onder meer welke betrekkelijk zijn tot de expertise, zoals zij zijn gewijzigd bij de wet van 9 september 1907, zijn in de geest van de wetgever de maatregelen, die de rechten van de onteigende moeten vrijwaren.

Het inroepen van de bijstand van een technisch raadsman is een maatregel, die de onteigende partij nuttig heeft geacht te treffen buiten de door de wet bepaalde maatregelen; zij mag niet door haar daad ten laste van de onteigende partij het uit de onteigening voortvloeiende nadeel verzwaren.

Uit deze beschouwingen volgt dat bij het bestreden arrest ten onrechte aan de onteigende partij een vergoeding wegens verdedigingskosten is toegevoegd.

Belgische Staat t/ Van de Velde en cs.

Gelet op het bestreden arrest, op 14 juli 1954 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het enig middel, schending van artikel 11 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest aanlegger veroordeeld heeft tot betaling aan de onteigende van een vergoeding wegens verdedigingskosten, om de reden dat, zo deze vergoeding aan de onteigende niet werd toegekend, « de billijke vergoeding welke hem verschuldigd is, aanzienlijk zou verminderd worden en daardoor niet rechtmatig zou worden »,

dan wanneer de verdedigingskosten door een vrijwillige daad van de onteigende zijn teweeggebracht geworden, en derhalve niet zouden kunnen worden beschouwd als een noodzakelijk en rechtstreeks gevolg van de onteigening, hetwelk op toekenning van een vergoeding ten behoeve van de onteigende recht zou geven;

Overwegende dat het bestreden arrest, hetwelk ter zake van onteigening ten algemene nutte is geweest, in de aan de onteigenden, verweerders, toegekende vergoeding een som van 10.000 frank begrijpt, uit hoofde van door dezen gemaakte verdedigingskosten;

Dat blijkens de vaststellingen, vervat in het regelmatig overgelegd beroepen vonnis, verweerders door de hun aldus toegewezen eis « zich wilden doet dekken voor de kosten welke de bijstand van een technisch raadsman met zich brengt »;

Overwegende dat het bestreden arrest, om deze beslissing te motiveren, eerst verklaart dat, « zo men de gelijkheid, die tussen partijen moet heersen niet ten nadele van de onteigende wil verbreken, deze in staat moet worden gesteld — in de mate van het mogelijke — met gelijke wapenen te strijden met de onteigende

macht; dat de steeds toenemende ingewikkeldheid van de sociale en economische betrekkingen tot bepaling van de billijke vergoeding, kundigheden en onderzoeken nodig maakt, welke buiten de bevoegdheid van de particulier vallen; dat, aangezien de onteigenaar daarentegen beschikt over de samenwerking van ingelichte en bekwame technici, het tegen de billijkheid, die ter zake te enenmale met het recht overeenstemt, zou indruisen de onteigende te nopen alleen zijn belangen te verdedigen en, wanneer hij de krachten weder in evenwicht wil brengen, de kosten welke voor zijn verdediging noodzakelijk zijn geweest, hem ten laste te laten »;

Dat het vervolgens, met inachtneming van de « omstandigheden der zaak », het bedrag van de uit dien hoofde aan verweerders toegekende vergoeding toekent;

Overwegende dat uit deze beschouwingen blijkt dat de rechter in hoger beroep, vooraleer in feite het bedrag van de eis van verweerders te bepalen, een rechtsbeginsel vooropstelt dat de materie zou beheersen;

Dat het Hof bevoegdheid heeft om na te gaan of hij zodoende wettelijk het verband van oorzaak tot gevolg tussen de onteigening en een nadeel bepaald heeft, opdat het herstel van dat nadeel begrepen zij in de billijke en voorafgaande schadeloosstelling, bij artikel 11 van de Grondwet voorgeschreven;

Overwegende dat op het stuk van onteigening ten algemene nutte, zoals in gemeen recht, het oorzakelijk verband een karakter van noodwendigheid moet vertonen;

Overwegende dat de formaliteiten in de wet van 17 april 1835 omschreven, onder meer die welke tot de expertise betrekkelijk zijn, zoals zij zijn gewijzigd bij de wet van 9 september 1907 in de geest van de wetgever de maatregelen zijn, welke de rechten van de onteigende moeten vrijwaren;

Dat het inroepen van de bijstand van een technisch raadsman een maatregel is welke verweerders persoonlijk nuttig geacht hebben te treffen buiten de in de wet bepaalde maatregelen; dat zij niet door hun daad ten laste van de onteigenaar het uit onteigening voortvloeiend nadeel mogen verzwaren;

Overwegende dat uit deze beschouwingen volgt dat het bestreden arrest ten onrechte aan verweerders een vergoeding wegens verdedigingskosten verleend heeft; dat het middel gegrond is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest, doch enkel in zover het aan verweerders een vergoeding van 10.000 frank toekent wegens verdedigingskosten en over de rechtskosten beslist;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerders tot de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Luik.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 8 juni 1956.

Eerste Voorzitter : M. Wouters.
Raadsheer-Verslaggever : M. van Beirs.
Advocaat-Generaal : M. Dumon.
Advocaten : Mrs Van Rijn en Demeur.

Arbeidsongeval. — Grenzen van het begrip « uitvoering van de arbeidsovereenkomst ».

Door in algemene bewoordingen te beslissen dat de morele verplichting hulp te bieden aan ieder persoon, die in de onmiddellijke omgeving van de arbeider in gevaar verkeert, behoort tot de uitvoering « naar billijkheid en te goeder trouw » van de arbeidsovereenkomst, zonder dat het nodig is na te gaan of een element, eigen aan die arbeidsovereenkomst of aan de uitvoeringsvoorwaarden daarvan, aan de arbeider in die hoedanigheid persoonlijk de plicht oplegt hulp te verlenen, heeft het bestreden vonnis aan het begrip « uitvoering van de arbeidsovereenkomst » een draagwijdte toegekend, die geen steun vindt in artikel 1 van de gecoördineerde wetten op de arbeidsongevallen.

Het Algemeen Syndicaat t/ Van Bouwel.

Gelet op het bestreden vonnis op 7 januari 1954 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen;

Over het middel, schending van de artikelen 1 en, voor zoveel als nodig, 9 en 19 der wetten op de vergoeding der schade, voorspruitend uit arbeidsongevallen, samengeschateld door koninklijk besluit van 28 september 1931, 1382, 1383 en 1384 B.W. en 97 der Grondwet,

doordat het bestreden vonnis, om eiseres te veroordelen om op grond der forfaitaire wet de schade te herstellen voortspruitend uit het ongeval overkomen aan Van de Perre Henri, het middel verworpen heeft, regelmatig door eiseres afgeleid uit het feit dat het ongeval niet gebeurd was « door het feit der uitvoering... van het arbeidscontract », het slachtoffer met zijn werkgever verbindend, om reden « dat de prestaties van de arbeider zich niet beperken tot de technische normale verplichtingen in de strikte zin van het woord (in casu, naar cliënten rijden, waarvan de adressen opgegeven zijn, koopwaren afleveren), maar insgelijks tot de verplichtingen waarvan in billijkheid en te goeder trouw de uitvoering kan gevraagd worden... », waaronder dient begrepen : het hulp bieden aan personen die in levensgevaar verkeren in zijn onmiddellijke omgeving, namelijk op de normale werkplaats »,

dan wanneer het hechten van de daad van zelfopoffering, vatbaar om als « arbeidsongeval » hersteld te worden, aan het beginsel van de uitvoering te goeder trouw der overeenkomsten, en de herinnering van het criterium der « normale werkplaats » theoretische uitlatingen van het bestreden vonnis blijven, als zodanig onvoldoende om het beschikkend gedeelte te rechtvaardigen, dan wanneer de rechters over de grond, ver van vast te stellen dat de daad van Van de Perre Henri zou gesteld geweest zijn in het veld van het arbeidscontract, dat hem verbindt met zijn werkgever en op de plaats waar normaal zijn werk uitgevoerd werd, aangenomen hebben, of ten minste niet betwist hebben dat in onderhavig geval, zoals de eerste rechter herinnerd had en eiseres in haar besluiten uiteenzette, deze daad niet volbracht geworden was noch op straat,

noch in een huis, dat het slachtoffer moest bezoeken ter gelegenheid van zijn leveringen, noch om werkmakers te redden, maar wel op een plaats verschillend van de normale werkplaats en ten voordele van personen vreemd aan de onderneming,

doordat het bestreden vonnis, in deze voorwaarden beslissend dat de daad van zelfopoffering gedaan door Van de Perre Henri diene hersteld te worden op grond der forfaitaire wet en niet van het gemene recht, het wettelijk begrip van arbeidsongeval geschonden heeft (schending van artikel 1 der samengeschatelde wetten op de herstelling der arbeidsongevallen en, voor zoveel als nodig, der artikelen 9 en 19 van gezegde wetten, en 1382 en 1384 B.W.) of ten minste, in gebreke gebleven is zijn beschikkend gedeelte te motiveren ten opzichte der onderhavige toepassing, volgens de regelen hierboven uiteengezet (schending van artikel 97 der Grondwet);

Overwegende dat het bestreden vonnis er op wijst, dat het aan Van de Perre Henri overkomen dodelijk ongeval zich voordeed wanneer deze, met de levering van koopwaren door zijn meester belast, met een triporteur op de openbare weg reed en als hij, om aan hulpkreten gevolg te geven, zich in een huis begaf om bijstand te verlenen aan twee werklieden die met verstikking bedreigd waren, verstikking waarvan hij zelf het slachtoffer werd;

Dat met inachtneming van de door aanlegger ingeroepen feitelijke bestanddelen het vonnis niet betwist, dat de huizen, waarin Van de Perre gehouden was koffie af te leveren, hem door zijn werkgever aangeduid waren en dat het huis waarin het ongeval plaats heeft gehad niet gemeld was tussen de hem opgegeven adressen;

Overwegende dat de rechter, die vaststelt dat het ongeval in de loop van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst gebeurde, beslist dat het vermoeden dat het veroorzaakt werd ingevolge die uitvoering niet door tegenbewijs te niet werd gedaan;

Dat hij die beslissing rechtvaardigt door de principiële bewering dat « de prestaties van de arbeider zich niet beperken tot de technische normale verplichtingen in de strikte zin van het woord (in onderhavig geval naar klanten rijden, waarvan de adressen opgegeven zijn, koopwaren afleveren), maar insgelijks tot de verplichtingen waarvan in billijkheid en te goeder trouw de uitvoering kan gevergd worden, waaronder dient begrepen : het hulp bieden aan personen die in levensgevaar verkeren in zijn onmiddellijke omgeving, namelijk op de normale werkplaats »;

Overwegende dat, om in zulke algemene bewoordingen naar recht te beslissen dat de morele verplichting hulp te bieden aan elke persoon die in de onmiddellijke omgeving van de arbeider in gevaar verkeert, behoort tot de uitvoering « in billijkheid en te goeder trouw » van de arbeidsovereenkomst, zonder dat het nodig weze na te gaan of een element eigen aan die arbeidsovereenkomst of aan de uitvoeringsvoorwaarden ervan aan de arbeider, in die hoedanigheid persoonlijk de plicht oplegt hulp te verlenen, het bestreden vonnis aan het begrip uitvoering van de arbeidsovereenkomst een draagwijdte toegekend heeft welke geen steun vindt in artikel 1 van de samengeschatelde wetten betreffende de vergoeding der schade voortspruitend uit de arbeidsongevallen waarvan het toepassing maakt;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis;
Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal wor-

den gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

En gelet op de wet van 20 maart 1948, veroordeelt aanlegger tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van Eerste Aanleg te Turnhout, zetelende in hoger beroep.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 7 mei 1957.

Zatel : M.M. Vranckx, voorzitter, Mast en Buch, verslaggever.

Auditoraat : M. Depondt.

Advocaten : Mrs Vanderleenen, Van Leynsele en Cambier.

1. Notariaat (1 en 2).

2. Raad van State. — Geschil nietigverklaring. — Bevoegdheid. — Appreciaties. — Bevoegdheid van de administratie (1).

3. Administratieve akten. — Geldigheid. — Bevoegdheid. — Uitoefening van de appreciatiebevoegdheid (2).

1. *De beoordeling van de ernst en de doelmatigheid van de stage gedaan door een kandidaat notaris betreft de beoordeling van feitelijke omstandigheden waarbij het de Raad van State niet toekomt zich in de plaats van de benoemende overheid te stellen.*

2. *De omstandigheden dat een kandidaat notaris gedurende drie maanden in de loop van zijn stage in de studie van een notaris niet werkzaam is, dient te worden beschouwd als de onderbreking van stage bedoeld in de artikelen 35 en 36 van de wet van 25 ventôse jaar XI. Zo de kandidaat in voorkomend geval gegronde redenen kan invoeren om deze onderbreking te rechtvaardigen, zijn benoeming is echter wegens machtsoverschrijding gebrekkig wanneer zij geschied is zonder dat die motieven aan de regering werden voorgelegd.*

Met name kan een geneeskundig attest, ingediend tijdens de procedure voor de Raad van State, niet dienstig worden ingeroepen om de onderbreking van stage te rechtvaardigen.

Denecker t/ Belgische Staat (Minister van Justitie)

Gezien het verzoekschrift d.d. 24 september 1955;

Gezien het verzoekschrift tot tussenkomst d.d. 6 april 1956;

Gelet op het bevel d.d. 17 april 1956 waarbij in de aanvraag tot tussenkomst van dhr Sabbe Guido wordt bewilligd;

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van het koninklijk besluit d.d. 26 juli 1955, waarbij G. A. Sabbe werd benoemd tot notaris ter standplaats Izegem; dat de bestreden akte in het *Belgisch Staatsblad* d.d. 28 juli 1955 werd bekendgemaakt;

Overwegende dat G. Sabbe op 24 september 1952 de graad van licentiaat in het notariaat bewam; dat hij bij zijn kandidaatstelling als notaris, getuigschriften overlegde waaruit bleek dat hij werkzaam was geweest als klerk bij notaris Denecker te Izegem vanaf 1 maart 1948 tot einde mei 1949 en als eerste klerk vanaf 1 juni 1949 tot einde november 1949, en als eerste klerk bij notaris Thuysbaert te Lokeren vanaf 1 december 1949 tot 31 maart 1950, en bij notaris Debucquoy te Wevelgem vanaf 1 januari 1952 tot

1 mei 1953; dat uit zijn stamboekuittreksel blijkt, dat G. Sabbe onder de wapens is geweest vanaf 1 april 1950 tot 28 september 1951; dat na inwinning van de adviezen van de kamer der notarissen van Kortrijk, van de procureur des Konings bij de Rechtbank van Eerste Aanleg te Kortrijk, van de procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent, van de voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Kortrijk en van de eerste voorzitter van het Hof van Beroep te Gent, het bestreden koninklijk besluit werd genomen;

Overwegende dat verzoeker laat gelden, dat de bestreden benoeming werd genomen in strijd met de artikelen 35 en 36 van de wet van 25 ventôse jaar XI, houdende inrichting van het notariaat, gewijzigd bij de wet van 16 april 1927;

Overwegende dat bij deze artikelen onder meer wordt bepaald, dat de aspirant notaris een stage zal doen van ten minste drie volle en niet onderbroken jaren, waarvan de laatste twee jaar in de hoedanigheid van eerste klerk..., en dat de militaire dienst geen reden zal zijn om de stage te onderbreken maar enkel te schorsen; dat verzoeker voorhoudt dat de stage van Sabbe bij de notarissen Thuysbaert en Debucquoy bij gebrek aan ernst in haar volbrenging niet in aanmerking mag genomen worden;

Overwegende dat uit de verklaringen van deze notarissen blijkt dat G. Sabbe gedurende het bedoelde tijdperk stage heeft gedaan in hun studie; dat hieruit volgt dat G. Sabbe stage heeft gedaan gedurende meer dan een jaar als klerk en gedurende meer dan twee jaar als eerste klerk; dat de benoemende overheid de ernst en de doelmatigheid van de stage beoordeelt; dat het de Raad van State niet toekomt zich bij de beoordeling van deze toedracht der feiten in de plaats van deze overheid te stellen.

Overwegende dat verzoeker laat gelden dat de stage zonder enig gegronde reden werd onderbroken vanaf 29 september 1951 tot 1 januari 1952;

Overwegende dat de tussenkomen partij daartegen aanvoert dat de Minister van die onderbreking op de hoogte was, dat echter het begrip van de onderbreking van stage door geen wettelijke bepaling is omschreven, zodat de benoemende overheid alleen daarover oordeelt; dat zij verder betoogt dat de vertraging bij de herneming van de stage toe te schrijven is aan een ongeval door de dienst bij het leger veroorzaakt, zoals moet blijken uit een door haar overgelegd geneeskundig getuigschrift;

Overwegende dat de omstandigheid, dat een kandidaat-notaris gedurende drie maanden in de loop van zijn stage niet werkzaam is in de studie van een notaris, als de door de wet bedoelde onderbreking van stage dient te worden beschouwd; dat de kandidaat in voorkomend geval gegronde redenen kan invoeren om deze onderbreking te rechtvaardigen; dat ter zake niet blijkt dat bij haar kandidaatstelling de tussenkomen partij enige uitleg heeft verschaft betreffende haar verzuim de stage onmiddellijk na het einde van haar legerdienst te hervatten; dat, daar niet blijkt dat de tegenpartij heeft nagegaan waarom de wet op dit punt niet werd nageleefd, zij de toedracht van dit feit ook niet heeft kunnen beoordelen wanneer zij de bestreden benoeming deed; dat het beweerde ongeval, waarvan eerst sprake is in het tijdens de procedure voor de Raad van State ingediend geneeskundig attest, dan ook niet dienstig kan worden ingeroepen;

Overwegende dat de bestreden benoeming is geschied zonder dat werd nagegaan of de benoemde kandidaat

een gegronde reden kon inroepen voor de onderbreking van de stage; dat zij derhalve ten opzichte van artikel 36 van de wet van 25 ventôse jaar XI niet is verantwoord,

Besluit :

Artikel 1 : Het koninklijk besluit van 26 juli 1955 houdende benoeming van G. Sabbe tot notaris ter standplaats Izegem, is vernietigd.

Artikel 2 : De kosten, bepaald op 1150 fr., komen ten laste van de Staat (Ministerie van Justie) tot een bedrag van 750 fr., en ten laste van de tussenkomende partij tot een bedrag van 400 fr.

Artikel 3 : Dit arrest zal bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad worden bekendgemaakt.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. 16 november 1956.

Voorzitter : M. Eyben.

Raadsheren : M.M. Halleman en Delloye.

Advocaat-Generaal : M. Van der Perren.

Advocaten : Mrs Brusselleers, Dieryck en Devel

Samenwerkende vennootschap. — Financiële verrichting vreemd aan het maatschappelijk doel der vennootschap. — Ongeldigheid. — Noodzakelijkheid te onderscheiden tussen de voorgenomen overeenkomst en degene die werkelijk verwezenlijkt werd. — Verlies van pandrecht bij faillissement.

Een samenwerkende vennootschap, die volgens haar statuten uitsluitend voor doel heeft ambachtlieden of kleine nijveraars behulpzaam te zijn bij het kopen, verkopen of verhuren van motors en machines, staat aan een vennootschap een kredietopening toe van 250.000 fr., gewaarborgd door een pand op het handelsvermogen dezer vennootschap, ten einde het haar mogelijk te maken een offset-machine aan te kopen.

Het blijkt echter dat in werkelijkheid de voorgenomen financiële operatie niet verwezenlijkt is geworden, dat het bedrag der lening niet in handen gestort werd van de verkoper der machine, doch in handen van de ontleners zelf, die reeds de verkoper der machine, door bemiddeling van een ander persoon volledig had betaald.

In deze voorwaarden is de verwezenlijkte operatie strijdig met het doel der vennootschap en is ze volkomen ongeldig.

Er dient inderdaad onderscheiden te worden tussen de overeenkomst die voorgenomen werd en deze die werkelijk werd verwezenlijkt. Deze laatste alleen bepaalt het al of niet geldig zijn.

In geval van faillissement verliest dan ook de vennootschap haar pandrecht dat door de ongeldige operatie was voorzien.

S.V. Kredam t/ F. Devel, curator van de N.V. Offset-drukkerij H. Proost.

Gelet op de behoorlijke afgeleverde uitgifte van het bestreden vonnis, door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Turnhout, zetelende als handelsrechtbank, op 14 juli 1954 geweest;

Overwegende dat het appel regelmatig is naar vorm en termijn;

Overwegende dat Mr Devel, geïntimeerde, handelende als curator van het failliet van de naamloze vennootschap Henri Proost-Verwimp, de teruggave vordert krachtens artikel 446 der wet van 18 april 1851, van een som groot 239.463 fr., die door de samenwerkende maatschappij Kredam, heden appellante, ontvangen is;

Overwegende dat Kredam een samenwerkende vennootschap van krediet voor ambachtswerktuigen uitmaakt, dat haar standregelen in de bijdragen van het Staatsblad van 20 juni 1947 verschenen; dat haar voorwerp bij artikel 3 dezer standregelen zoals volgt is omschreven : « De maatschappij heeft uitsluitend voor doel de uitrusting van ondernemingen, hetzij door het kopen, verkopen of verhuren van motors of machines, geschikt voor het uitoefenen van een ambacht of van een kleine nijverheid, hetzij door het voorschieten of het betalen, bij in de plaatsstelling, aan de verkoper van de koopprijs voor dezelfde motors of machines »;

Overwegende dat door Kredam wordt ingebracht dat zij een pandhebbende en bevoorrechte schuldeiseres was van de gefailleerde vennootschap;

Overwegende dat er tot beoordeling van het aldus ingebrachte een onderscheid dient gemaakt tussen kredietopening of belofte van lening enerzijds en anderzijds verwezenlijking van de belofte of eigenlijke lening;

Overwegende dat uit een onderhandse akte, d.d. 1 april 1950, blijkt dat door Kredam een krediet van 250.000 fr. bruto geopend werd ten bate van de vennootschap Henri Proost-Verwimp; dat de beloofde lening diende gewaarborgd door een pand op het handelsvermogen van de toekomstige ontlenster en onder meer op zekere offset-machine; dat naar luid van bewuste akte, de beloofde lening eigenlijk bestemd was voor de betaling van de gezegde offset-machine, dewelke de stipulerende vennootschap bij de Etablissements Denonne te Brussel gekocht had; dat er dan ook in de akte van de toekomstige geldschietster Kredam het recht voorbehouden was het bedrag van het krediet in de handen van de verkoper der machine rechtstreeks te storten;

Overwegende dat het netto bedrag van het krediet hetzij 226.079,5 fr. op 6 en 24 april 1950 door Kredam gestort werd en telkens in de handen van ontlenster zelf;

Overwegende dat er nochtans ondertussen, zoals uit de stukken blijkt, ter kennis van Kredam was gekomen dat in tegenstelling met de inhoud der akte van kredietopening, de verkoper der offset-machine, namelijk de Etablissements Denonne, volledige betaling van de haar verschuldigde koopprijs ontvangen had;

Overwegende dat hieruit volgt dat er bij het voorschieten van 6 en 24 april 1950, geenszins in de bedoeling der organen van Kredam heeft gelegen gelden voor te schieten om het betalen van de koopprijs van een machine te vergemakkelijken;

Overwegende dientengevolge dat, gelet op de bovenaangehaalde tekst van artikel 3 der statuten van Kredam, de op 6 en 24 april 1950 uitgevoerde verrichtingen aan haar maatschappelijk voorwerp helemaal vreemd zijn geweest; dat Kredam immers geen motor of machine gekocht, verkocht of verhuurd heeft; dat zij evenmin een koopprijs aan de verkoper heeft betaald; dat, ten slotte, de door de organen van Kredam voorgenomen en gewilde lening niet gedaan werd om een ambachtsbaas of een kleine nijveraar behulpzaam te zijn bij het betalen van de door hem nog niet betaalde koopprijs van een motor of machine; dat de organen van Kredam doordat zij zich een voorschot hebben voorgenomen en een voorschot wilden

uitvoeren dat niet binnen de perken van het maatschappelijk voorwerp viel, ongeldig hebben gehandeld en hun zozegde lening voor niet bestaande dient gehouden;

Overwegende dat het er niet op aan komt dat de vennootschap Henri Proost-Verwimp, zoals Kredam dit achteraf zou hebben vernomen, de koopprijs van de offsetmachine schuldig zou geweest zijn zoniet jegens de Etablissements Denonne, toch jegens de heer Henri Proost en wel omdat deze het was die de machine bij de Etablissements Denonne aangekocht en betaald had en omdat hij naderhand gezegde machine aan de vennootschap Henri Proost-Verwimp zou hebben voortverkocht, zodat de lening, voor slot van rekening tot betaling van een koopprijs zou gediend hebben; dat het er enkel en alleen op aankomt nauwkeurig de aard te bepalen van de door de organen van Kredam bedoelde, voorgenomen en gewilde verrichting en verder na te gaan of deze aldus voorgenomen en gewilde verrichting met het statutair voorwerp der maatschappij al dan niet overeenstemt; dat, zo neen, de door deze organen geuite wil machteloos en ondoeltreffend is gebleven; dat er met niet geuite bedoelingen en handelingen van de vennootschap Henri Proost-Verwimp geen rekening is te houden; dat waren de organen van Kredam binnen de perken gebleven van de bekwaamheid van Kredam dan had Kredam geen ongeldige verrichting gedaan en had zij haar voorrecht niet gemist onder voorwendsel dat de ontleenster misbruik zou gemaakt hebben van het vertrouwen van Kredam en dat zij de voorgeschoten gelden aan iets anders dan de betaling van de koopprijs van een machine zou besteed hebben; dat eveneens, vermits de door de organen van Kredam voorgenomen en gewilde verrichting niet statutair was en hun wil derhalve machteloos en ondoeltreffend bleef, geen geheime bedoeling of handeling van de vennootschap Henri Proost-Verwimp, tot gevolg kon hebben aan de niet statutaire en derhalve ongeldige wil van de organen van Kredam kracht en uitwerking te verlenen;

Overwegende, in een woord, dat, waar de bij de kredietopening beoogde lening statutair was, de inderdaad verwezenlijkte verrichting antistatutair en ongeldig is geweest; dat er geen pandrecht en geen voorrecht is kunnen ontstaan tot waaborg van een juridisch niet bestaande lening;

Overwegende dat vaststaat dat Kredam de door de curator van de vennootschap Henri Proost-Verwimp teruggevorderde geldsom in betaling heeft ontvangen na de ophouding van betaling en met kennis er van, dat zulks ter benadeling van de massa der schuldeisers is gebeurd; dat er aanleiding toe is bewuste betaling nietig te verklaren;

Overwegende dat geïntimeerde curator een bedrag van 9.046 fr. uit de chirographaire schuldvordering van Kredam terecht uitschakelt; dat dit bedrag uit bijkomende kosten bestaat die, zoals uit artikel 9 van de akte van kredietopening blijkt, door de gefailleerde vennootschap niet verschuldigd konden zijn dan voor zover zij met een geldige lening en met ongegronde betwistingen van die vennootschap verband hielden, hetwelk geenszins het geval is;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op de wet van 15 juni 1935, namelijk artikel 24; Gehoord in openbare zitting het eensluidend advies van de heer advocaat-generaal Van der Perren;

Ontvangt het appel, verklaart het ongegrond;

Bevestigt het bestreden vonnis;

Verwijst appellante in de kosten.

NOOT. — De rechtspersoon is geboren uit een gedachte van bestemming van samengebrachte goederen en bedrijfsmogelijkheden als zelfstandig beschouwd.

De bevoegdheid om in rechte op te treden is dan ook beperkt tot daden die vallen binnen het maatschappelijk doel.

Alle rechtshandelingen moeten gericht worden op de verwezenlijking van dit doel dat «de spil vormt van de onderlinge verhouding der vennoten» (Van der Heyden). — Rép. Prat. de Belg., V° Soc. An. n° 1572. Revue Crit. Jur. Belge 1951, blz. 132.

En het essentieel voorwerp van de vennootschap kan niet gewijzigd worden, zonder toestemming van de vennoten (artikel 70 Sameng. wetten).

Ieder belanghebbende is gerechtigd de nietigheid van een handeling gesteld buiten het maatschappelijk doel, door de Rechtbank te doen uitspreken.

Dergelijke handeling is ongeldig en niet vatbaar voor bekrachtiging (Cass. 12 mei 1864, Pas. 1864-1-264. Resteau T. I, n° 33; Van Ryn, Principes, p. 255, 56; in Nederland: Van der Heyden en Van der Grinten, blz. 81).

Een recent arrest van het Hof heeft dit beginsel op zeer strenge wijze toegepast (4e Kamer 21-2-56, Revue Prat. Soc. 1956, n° 4622). Het hierboven gedrukt arrest herinnert er aan dat de handelingen moeten vallen binnen de perken van het maatschappelijk doel, niet alleen in hun beschrijving maar ook in feite en werkelijkheid.

Om de mogelijkheden van de vennootschap te verruimen, zal men de beschrijving van het maatschappelijk doel meer en meer uitbreiden. De bewoordingen worden zo algemeen dat ten slotte de zelfstandigheid van het maatschappelijk vermogen, beheerst door de gedachte van bestemming, het Zweckvermogen van het Duitse recht, dreigt te verwateren.

Soms leest men dat als doel van de vennootschap zijn voorzien «alle commerciële, industriële en onroerende verrichtingen», wat het bestuur in de mogelijkheid stelt de bedrijvigheid te richten op doeleinden die vreemd zijn aan de bedoeling van de oprichters.

Zo wordt er naar gestreefd aan de rechtsindividualiteit een algemeen en onbeperkte bekwaamheid toe te kennen, die normaal voorbehouden is aan de mens en de weerspiegeling vormt van zijn vrije wil.

In verband met dit probleem dient er aan herinnerd dat op 15 januari 1957 een wetsontwerp op het bureau van de Kamer neergelegd werd (n° 641, 1956-57), dat o.m. de oprichters van vennootschappen wil verplichten dit doel op meer duidelijke wijze te omschrijven.

Er wordt voorgesteld dat voortaan de akte van oprichting «de nauwkeurige opgave van het doel» zal bevatten, zodat ten minste de aandacht van de onderschrijvers er op wordt gevestigd en de verrassingen voorkomen.

Ook bestaande vennootschappen zullen zich hiernaar moeten schikken bij eerste verlenging, zelfs vervroegde, alsook bij wijziging van hun statuten.

Volgens verslag van de Raad van State is het niet de bedoeling beperkingen te stellen aan de doeleinden welke een naamloze vennootschap volgens de wet kan nastreven, maar veeleer de oprichters te verplichten dit doel, hoe ruim ook, nauwkeurig te omschrijven.

Dit wetsvoorstel blijft dan ook in de lijn van onze wetgeving op de vennootschappen, die vooral er naar streeft door voldoende voorlichting de aandeelhouders te beschermen tegen verrassingen en te breed gebruik van hun vertrouwen.

A. D.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 9 juni 1956.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Verougstraete en Axters.

Advocaat-Generaal : M. Matthijs.

Advocaten : Mrs Nuytinck, Dobbelaere en Verhelst.

1. Hoger beroep. — Verscheidene partijen met éénzelfde belang.
2. Openbaar testament. — Nietigheid wegens het niet aanwezig zijn van de twee vormgetuigen bij alle verrichtingen. — Nietigheid van de herroeping van een vorig testament bij een nietig testament.
3. Valsheid in openbare akte. — Mogelijkheid van burgerlijke vordering na strafvordering. — Hoofdvordering over valsheid mogelijk.
4. Bewijs door vermoedens, ontleend aan de in het strafrechtelijk onderzoek afgelegde verklaringen.
5. Oproeping in tussenkomst.

1. Wanneer een aantal pleitende partijen met hetzelfde belang de enen beroep instellen en de anderen niet, moeten deze laatsten slechts in het geding worden geroepen, wanneer het voorwerp van het geschil ondeelbaar is.

2. Artikel 972 B. W. vereist dat, wanneer de openbare akte van een testament slechts door één notaris wordt opgesteld, de twee noodzakelijke vormgetuigen bij alle verrichtingen aanwezig moeten zijn, zowel bij het voorzeggen van zijn laatste wilsbeschikkingen door de erfflater aan de notaris, als bij het op schrift stellen, het voorlezen en beamen ervan en bij de ondertekening door de erfflater of bij zijn weigering te ondertekenen, dit alles op straffe van volstreckte nietigheid.

Bij akte van herroeping van een openbaar testament wordt de aanwezigheid van de getuigen vereist om dezelfde redenen als bij het verlijden van een testament bij openbare akte, nl. door derden te doen vaststellen dat de erfflater wel degelijk deze wilsbeschikking aan de notaris heeft voorgezegt; derhalve moeten de getuigen van den beginne af bij het verlijden van een akte van herroeping aanwezig zijn.

3. Onjuist is de stelling, dat krachtens de rechtspraak, « *electa una via non datur recursus ad alteram* » een partij, die haar keuze heeft laten vallen op de strafvordering wegens valsheid in een geschrift, geen burgerlijk geding uit dien hoofde meer kan inleiden. Voormelde rechtspraak is in de Belgische wetgeving onbekend. Bedoelde stelling is ten andere onaanneemlijk, daar de misdaad van valsheid in openbare geschriften een bedrieglijk opzet of het opzet om te benadelen vereist en het O.M. van de strafvordering kan afzien, omdat dit opzet bij de dader niet aanwezig is geweest; in dit geval kan de geldigheid van de akte nog alleen in een burgerlijk geding bestreden worden, wil men voorkomen dat de valse akte van kracht blijft.

Alleen wanneer bij strafrechtelijk gewijsde is uitgemaakt, dat de bestreden akte niet vals is, zal een burgerlijke vordering uit dien hoofde niet meer ontvankelijk zijn krachtens artikel 4 van de wet van 17 april 1878; de beslissing van het O.M. de zaak te klasseren bezit niet de kracht van het strafrechtelijk gewijsde.

Zo het wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering slechts van een tussengeschied over valsheid spreekt, is daardoor een hoofdvordering niet verboden; door-

gaans kan wat in rechte incidenteel kan worden gevorderd, ook in de vorm van een hoofdvordering worden gevorderd.

Ook bij een burgerlijke hoofdvordering over valsheid dienen de pleegvormen te worden in acht genomen, die door de artikelen 214 e.v. Rv. zijn voorgeschreven. Deze pleegvormen betreffen zowel de geestelijke als de stoffelijke vervalsing.

4. Zo dikwijls men zich in de onmogelijkheid bevindt een schriftelijk bewijs te leveren, laat artikel 1348 B. W. toe door getuigen en door vermoedens het nodige bewijs te leveren.

Wanneer bewijs door vermoedens toegelaten is, kan de rechter deze vermoedens ontleenen aan de verklaringen, die zijn afgelegd tijdens een naderhand zonder gevolg gebleven strafrechtelijk onderzoek.

5. De notaris is uitsluitend in tussenkomst geroepen om het arrest gemeen en te zijn opzichte bindend te horen verklaren; de tussenkomende partij, wier aansprakelijkheid tengevolge van de nietigheid van het testament zou kunnen te berde komen, ware gerechtigd derden-verzet te doen, zodat zijn oproeping in tussenkomst ontvankelijk is. Deze oproeping strekt uitsluitend tot bewaring van de rechten van de oproepende partijen; een vordering tot vaststelling van deze rechten thans zou echter een nieuwe vordering zijn, die krachtens artikel 464 Rv. niet ontvankelijk zijn zou in hoger beroep.

Venneman en cs. t/ Goethals en cs.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Gent, op 17 juni 1900 drie en vijftig, tussen de partijen Mter Dubois en Mter Cruyt;

Gezien de akte van beroep tijdig en regelmatig betekend, alsmede de dagvaarding tot tussenkomst dd. 5 januari 1955;

Nopens de ontvankelijkheid van het beroep :

Overwegende dat de tweede en derde geïntimeerde samen met appellanten door de eerste geïntimeerde in eerste aanleg gedagvaard werden en aldaar dezelfde pleitbezorger hebben gesteld en dezelfde besluiten genomen;

Overwegende dat, omwille van de gelijkheid van belangen van appellanten en van de tweede en derde geïntimeerde in het onderhavig geschil, eerste geïntimeerde de ontvankelijkheid van het beroep betwist voor zover het tegen de twee andere geïntimeerden gericht is;

Overwegende dat het geschil loopt over de geldigheid van een testament bij openbare akte, waardoor appellanten tot de erfopvolging bij versterf en de tweede en derde geïntimeerde ieder tot een particulier legaat uit de nalatenschap van wijlen Ivo Van de Voorde geroepen zijn;

Overwegende dat tweede en derde geïntimeerde geen pleitbezorger hebben gesteld; dat eerste geïntimeerde in hare besluiten van 28 februari 1956 mededeelt, dat ze beiden sinds het instellen van het beroep overleden zijn, wat door appellanten niet wordt gelogenstraft;

Overwegende dat de aanwezigheid van tweede en derde geïntimeerde in beroep niet noodzakelijk was; dat wanneer van een aantal pleitende partijen met hetzelfde belang, de ene beroep instellen en de andere niet, de laatsten slechts in zake moeten geroepen worden wanneer het voorwerp van het geschil ondeelbaar is (Verbr. 18 september 1947, Pas. 1947.I.359 en nota ondertekend R.H.; Gent, 23 juni 1919, Pas. 1919.II.118;

Gent 7 januari 1896, Pas. 1896.II.319) ; dat niets de overleden geïntimeerden kon verhinderen in het vonnis te berusten en af te zien van hun particulier legaat, zonder hierdoor de belangen van appellanten te krenken ;

Overwegende dat dientengevolge appellanten de erfenamen van de overleden partijen niet in hervatting van het geding moeten aanvaarden ;

Nopens het voorwerp van de vordering :

Overwegende dat geïntimeerde aan het testament bij openbare akte van 29 november 1955 door de tussenkomende partij verleden, verwijt dat het vermeldt in aanwezigheid van twee getuigen door de decujus voorgezegd geweest te zijn, waar uit een strafrechtelijk onderzoek zou blijken dat de getuigen slechts bijgeroepen werden nadat het testament geschreven was en alleen de voorlezing ervan hebben bijgewoond, vooreer hun handtekening te plaatsen ; dat geïntimeerde hieruit afleidt dat de voorschriften van artikel 972 B. W. niet werden nageleefd, waarom zij de nietigheid van het testament inroep ;

Overwegende dat artikel 972 B. W. vereist dat, wanneer de openbare akte van een testament slechts door één notaris wordt opgesteld, de twee noodzakelijke vormgetuigen bij alle bewerkingen aanwezig moeten zijn, zowel bij de voorzegging van de laatste wilsbeschikkingen door de erflater aan de notaris, als bij het te schrift stellen, het voorlezen en beamen ervan en bij de ondertekening door de erflater of bij zijn weigering te ondertekenen, dit alles op straffe van volstrekte nietigheid (De Page : T.8-2 n° 889 bl. 1012 ; n° 891 bl. 1015 ; n° 908 bl. 1023 ; Laurent : T.12 n° 297 bl. 338 ; Planiol et Ripert : T.5 n° 553, bl. 574 ; Baudry-Lacantinerie : T.2 n° 2018 bl. 75 ; n° 2027 bl. 88 ; Huc : T.6 n° 287 bl. 366 - Corr. Luik, 21 januari 1944, Rev. not. 1945 ; Luik, 18 januari 1924, P.P.1924, 373 ; Luik, 31 maart 1920, Pas. 1920.II.205 ; Gent, 26 bei 1877, Pas. 1877.II.340 ; Den Haag, 12 mei 1826, Pas. 1826, 145) ;

Overwegende dat de eerste rechter in tegenstelling met de vermeldingen van het betwiste testament, voor bewezen heeft geacht dat de getuigen laattijdig werden bijgeroepen en om deze reden het testament nietig heeft verklaard ; dat hij hierbij niet anders gedaan heeft dan de vraag van geïntimeerde ingewilligd en het niet te begrijpen is hoe hij hiermede ultra petita zou geweest hebben ;

Nopens de ontvankelijkheid van een tussengeschied over valsheid :

Overwegende dat geïntimeerde wegens valsheid in het betwiste testament bij de Procureur des Konings klacht heeft ingediend, wiens daaropvolgend onderzoek zonder gevolg werd geklasseerd ; dat appellanten voorhouden dat door haar keus te hebben laten vallen op de strafvordering ter zake van valsheid, geïntimeerde geen burgerlijk geschil uit dien hoofde meer kan inleiden, wat zou blijken uit de rechtspraak « Electa una viâ non datur recursus ad alteram » ;

Overwegende dat deze rechtspraak in de Belgische wetgeving onbekend is (Verbr. 27 mei 1943, Pas. 1943.I.207 en de voetnota) dat de stelling van appellanten ten andere onaanneembaar is (Tissier et Darras : T.I art. 214 n° 47 bl. 771 ; Brussel, 20 mei 1931, Pas. 1931.II.111 ; Brussel, 27 januari 1926, Pas. 1926.II.145 ; Brussel, 24 december 1913, Pas. 1914.II.43 ; Brussel 19 februari 1908, B.J. 1908, 337 ; Brussel, 28 maart 1906, Pas. 1906.III.216) ; dat immers de mis-

daad van valsheid in openbare geschriften een burgerlijk inzicht of het inzicht om te benadelen vereist (Verbr. 24 november 1947, Pas. 1947.I.497) en het Openbaar Ministerie van de strafvordering kan afzien omdat dit inzicht bij de dader niet aanwezig is ; dat in dit geval de geldigheid van de akte nog alleen langs burgerlijke weg kan bestreden worden, wil men vermijden dat de valse akte van kracht blijve ;

Overwegende dat, wanneer het gewijsde in strafzake bewijst dat de bestreden akte niet vals is, alleen dan een burgerlijk geschil uit dien hoofde niet meer ontvankelijk zou zijn op grond van art. 4 van de wet van 17 april 1878 ; dat het nauwelijks hoeft gezegd dat de beslissing van de Procureur des Konings de zaak te klasseren niet de kracht van het gewijsde in strafzaken bezit ;

Nopens de ontvankelijkheid van een burgerlijke hoofdvordering over valsheid :

Overwegende dat appellanten nog aanvoeren dat een burgerlijk geschil over valsheid slechts als tussengeschied maar niet als hoofdvordering ontvankelijk is ;

Overwegende dat zo het wetboek van burgerlijke rechtspleging slechts van een tussengeschied over valsheid spreekt, hierdoor een hoofdvordering niet verboden is ; dat door den band wat men in rechte incidenteel vragen kan, ook onder vorm van hoofdvordering mag gevraagd worden ; dat de stelling van appellanten wederom voor gevolg zou hebben, bij een buitengerechtelijke aanwending van het valse stuk, dat het geldig zou blijven (Garsonnet et Cézard-Bru : T.2 n° 282 bl. 462 ; Carré et Chauveau : T.2 art. 215 question 864 bl. 308 ; Laurent : T.19 n° 149 bl. 154 ; R.P.D.B. v° Faux incident n° 8 en 10 ; - Brussel, 5 maart 1938, J.J.P. 1938, 367 ; Brussel, 20 mei 1931, Pas. 1931.II.111 ; Brussel, 27 november 1906, B.J. 1907, 21 - Contra : Tissier et Darras T.I art. 214 n° 1 ; Dutruc : supplément à Carré et Chauveau : T.4 art. 214 n° 7 ; Van Bauwel : T.2 n° 526 bl. 239) ;

Overwegende dat men nochtans bij een nauwkeurige ontleding van wat in eerste aanleg is geschied tot de bevinding komt, dat geïntimeerde geen hoofdvordering over valsheid heeft ingeleid, doch slechts de nietigheid van het betwiste testament heeft ingeroepen, omdat, in strijd met artikel 972 B. W. de getuigen laattijdig werden bijgehaald ; dat appellanten om het tegendeel te bewijzen, zich in hunne besluiten van 27 maart 1952 op de vermeldingen van de openbare akte van testament beroepen hebben, waarop geïntimeerde deze vermeldingen van valsheid heeft beticht ; dat het dus in werkelijkheid gaat om een tussengeschied over valsheid ;

Overwegende dat het feit, dat geïntimeerde in de motieven van hare inleidende dagvaarding deze vermeldingen reeds vals noemt, alleen te wijten is aan de omstandigheid dat het testament reeds buitengerechtelijk werd aangewend, doch dat hierdoor aan de gang van zaken in rechte niets wordt veranderd ;

Nopens de rechtspleging :

Overwegende dat appellanten nog voorhouden dat ook bij een burgerlijke hoofdvordering over valsheid de pleegvormen dienen gevolgd door de artikelen 214 en volgende, wetboek van burgerlijke rechtspleging, voorgeschreven ;

Overwegende dat geïntimeerde te vergeefs antwoordt dat deze pleegvormen uitsluitend de stoffelijke vervalsing beogen ; dat artikel 214 W. B. R. geen onderscheid maakt tussen stoffelijke en geestelijke vervalsing (Carré et Chauveau : T.2 art. 214 question 867

bl. 321; Van Bauwel : T.2 n° 527, bl. 239; - Dendermonde 2 februari 1935, Pas. 1937.III.44);

Overwegende nochtans dat, zoals hierboven gezegd, er geen hoofdvordering over valsheid werd ingesteld, maar dat de valsheid van het betwiste testament op tussengeschild ter sprake kwam: dat weliswaar het wetboek van burgerlijke rechtspleging bepaalde pleegvormen voor dergelijk tussengeschild heeft voorzien, maar dat de rechter niet verplicht is de partijen hiertoe hun toevlucht te doen nemen; dat hij soeverein, aan de hand van de gegevens van de zaak en de plano mag beslissen dat het stuk echt is en hierbij niet onwettig handelt, al kan zijn oordeel ten gronde niet gewettigd zijn (De Page : T.3 n° 762 bl. 751; Laurent : T.19 n° 150 bl. 155; Van Lennep : Burgerlijk Procesrecht T.2 n° 20 bl. 356; n° 4 bl. 363; Garsonnet et César-Bru : T.2 n° 270 p. 443; Carré et Chauveau : T.2 art. 214 question 868 bl. 323; Glasson : T.I n° 735 bl. 789; Tissier et Darras : T.1 art. 214 n° 17 bl. 769; - Charleroi, 15 april 1944, Pas. 1945.III.40; Cass. fr. 2 april 1930, B.J. 1931, 32; Verviers, 14 januari 1930, Jur. Liège 1930, 61 (1931, 32; Verviers, 14 januari 1930, lees) Brussel 3 april 1914, B.J. 1919, 787; Grenoble, 21 mei 1912, Rev. not. 1913 444; Besançon, 9 december 1906, Rev. not. 1910, 570; Verbr. 12 februari 1863, Pas. 1863.I.183);

Nopens de bewijsvoering :

Overwegende dat appellanten samen met de tussenkommende partij aanvoeren dat de eerste rechter zijn overtuiging niet mocht vormen aan de hand van verklaringen afgelegd voor de Rijkswacht en voor de Gerechtelijke Politie tijdens een strafrechtelijk vooronderzoek; dat dergelijke verklaringen zelfs niet zouden kunnen ingeroepen worden tegen een onderhandse akte, laat staan tegen de notariële vaststellingen van een testament bij openbare akte;

Overwegende dat telkens men zich in de onmogelijkheid bevindt een schriftelijk bewijs te bezorgen, art. 1348 B.W. toelaat met getuigen en met vermoedens het nodige bewijs te leveren (Carré et Chauveau : T.2 art. 332 question 919 2°, bl. 358; Glasson T.1 n° 746 bl. 798; Verbr. 3 april 1941, Pas. 1941.I.116; Luik, 31 maart 1920, Pas. 1920.II.205; Brussel, 24 december 1913, Pas. 1914.II.43); dat men daartoe zelfs de vormgetuigen mag verhoren, die mede het testament ondertekend hebben (Garsonnet et César-Bru : T.2 n° 274 bl. 450 nota 5; Glasson : T.1 n° 746 bl. 799; - Charleroi, 15 april 1944, Pas. 1945.III.40; Lyon, 11 februari 1919, Rev.not. 1921 63); dat zelfs wanneer geen andere getuigen voorhanden zijn de verklaringen van de vormgetuigen alleen kunnen volstaan (Tissier et Darras : T.1 art. 232 n° 3, 4 en 5 bl. 780);

Overwegende dat de verklaringen afgelegd voor de Rijkswacht en voor de Gerechtelijke Politie, nochtans geen getuigenissen zijn in de zin van artikel 252 en volgende van het wetboek van burgerlijke rechtspleging, daar ze niet worden afgelegd onder eed, zoals voorzien door art. 262 W.B.R., gewijzigd bij K.B. nr 300 van 30 maart 1936 artikel 14; dat zij nochtans niet van alle bewijskracht ontbloeit zijn; (Contra : Garsonnet et César-Bru : T.2 n° 274 bl. 450; Glasson : T.1 n° 746 bl. 798; Van Bauwel : T.2 n° 531 bl. 244);

Overwegende dat, wanneer de bewijsvoering door vermoedens toegelaten is, de rechter deze vermoedens kan ontlenen aan de verklaringen afgelegd tijdens een strafrechtelijk onderzoek dat naderhand zonder gevolg bleef (Dendermonde, 13 juni 1935, Pas. 1936.III.171 en de referenties in het vonnis; Gent, 30 maart 1916, Pas. 1917.II.79; Vrederegerecht Doornik, 12 april 1911, P.P. 1912, 14);

Overwegende dat hij des te meer hiertoe zijn toevlucht mocht nemen daar de getuigen nog moeilijk, zes jaren na de gebeurtenis, nauwkeurig en onder eed zouden kunnen bevestigen wat er alsdan voorgevallen is en daarenboven de belangrijkste getuige sindsdien overleden is;

Ten gronde nopens de geldigheid van de legaten :

Overwegende dat de vormgetuigen van het testament van 29 november 1950 twee toevallige klanten waren, die in de wachtkamer ter studie van de notaris zaten; dat zij bij hun eerste ondervraging uitdrukkelijk bevestigden bij de voorzegging van het testament door de erflater en zelfs van het begin af bij het neerpennen ervan niet aanwezig geweest te zijn;

Overwegende dat zij meer dan een jaar later in tegenwoordigheid gebracht van de notaris niet meer zo stellig waren en zich meenden te herinneren dat de inhoud van het testament toch in hun aanwezigheid tussen de notaris en de erflater besproken werd; dat hun geheugen nochtans hun dit niet herinnerde enkele weken na het verlijden van de akte en de getuige Vande Woestijne destijds aan de broeder van geïntimeerde het tegendeel beweerd heeft;

Overwegende dat het feit dat de namen van de getuigen bij de aanvang van het openbaar testament vermeld staan, niet met zekerheid bewijst, dat zij bij de aanvang althans van het neerschrijven aanwezig waren; dat die namen naderhand kunnen ingevuld geweest zijn;

Overwegende dat vooral van belang is, dat de overleden geïntimeerde, Marguerite Faict, die de oude erflater bij de notaris vergezelde en in het betwiste testament het aanzienlijkste legaat wordt toegewezen, zonder aarzelen verklaard heeft dat het testament geschreven was en voorgelezen vooraleer de getuigen bijgehaald werden en dat het testament dan opnieuw bij de getuigen voorgelezen werd; dat deze verklaring des te meer betrouwbaar is daar deze getuige door de nietigheid van het testament het voordeel van haar legaat moest verliezen en dus alle belang had het tegendeel te beweren;

Ten gronde nopens de herroeping van het vorige testament :

Overwegende dat appellanten voorhouden, dat zelfs zo het testament nietig is, waar het beschikt over zekere goederen, het nochtans geldig blijft als notariële herroeping van het vorige openbaar testament dd. 25 februari 1943, waarbij eerste geïntimeerde als algemene legatarisse werd aangesteld;

Overwegende dat het herroepen testament eveneens bij openbare akte werd opgemaakt; dat in dit geval artikel 9 1° a van de wet van 25 Ventose Jaar XI, gewijzigd bij de wet van 16 december 1922 vereist, dat de akte van herroeping eveneens verleden wordt door twee notarissen of door één notaris bijgestaan door twee getuigen; dat de aanwezigheid van getuigen eveneens vereist is, wanneer de erflater niet bekwaam is zijn handtekening te plaatsen, zoals bij de betwiste akte het geval is geweest (artikel 9, 2°);

Overwegende dat bij de akte van herroeping van een openbaar testament de aanwezigheid van de getuigen vereist wordt om dezelfde redenen als bij het verlijden van een testament bij openbare akte, namelijk door derden te doen vaststellen dat de erflater aan de notaris wel deze beslissing heeft voorgezegt; dat dientengevolge de getuigen van den beginne af bij het verlijden van een akte van herroeping moeten aanwezig

zijn; dat ten andere de herroeping en de particuliere legaten in het betwiste testament onafscheidbaar verbonden zijn, vermits het herroepen testament een algemeen legaat bevatte;

Overwegende dat de herroeping, bevat in een testament bij openbare akte verdwijnt, samen met de wilsbeschikking in dit testament, wanneer dit laatste nietig is wegens een vormgebrek (Planiol et Ripert: T.5 n° 708, 709 en nota bl. 757, 758; Laurent: T.14 n° 188 tot 192 bl. 201 à 209; Brussel, 23 mei 1945, Rev. not. 1945, 385; Luik, 3 december 1921, Pas. 1923 II 102; Cass. fr. 29 januari 1908, D.P. 1911 I 61; Cass. fr. 11 mei 1864, D.P. 1864 I 187; Cass. fr. 10 april 1855, D.P. 1855 I 145);

Ten gronde nopens het lot beschoren aan het herroepen testament:

Overwegende dat het niet wordt betwist, dat de echtgenoten Ivo Van de Voorde - Leonie Faict geen kinderen hadden en drie kinderen uit het talrijk gezin van een familielid hebben grootgebracht, te weten: Clement en Daniel Goethals en hun zuster Marie, geïntimeerde in zake; dat de twee eerstgenoemden door dit echtpaar uitgetrouweld werden terwijl geïntimeerde ongehuwd is gebleven en van haar tweede jaar af bij dit echtpaar ingewoond heeft en hen in de beste verstandhouding tot het laatste van hun leven heeft verzorgd;

Overwegende dat daarentegen eerste appellant in onmin leefde met de decujus, zoals geïntimeerde in hare besluiten voor de eerste rechter dd. 15 januari 1953 voorhield, wat door appellant nooit werd tegengesproken: dat evenmin betwist wordt dat tweede appellante en haar echtgenoot sinds vijftig jaar in de Verenigde Staten van Amerika verblijven en met de decujus zelfs niet in briefwisseling waren gebleven;

Overwegende dat deze psychologische factoren gestaafd worden door de omstandigheden, dat de erflater zeer hardhorig was en weinig ontwikkeld, derwijze dat hij zelfs het betwiste testament niet vermocht te ondertekenen; dat niemand minder dan de particuliere legatarisse Marguerite Faict, die bij het verlijden van het testament aanwezig was, verklaard heeft overtuigd te zijn dat haar oom nooit begrepen heeft wat de termen van de herroeping in werkelijkheid betekenden, des te meer dat hij naderhand nog menigmaal met deze legatarisse gesproken heeft en het altijd voorstelde alsof buiten de twee particuliere legaten aan Marguerite Faict en hare zuster, zijn ganse nalatenschap aan eerste geïntimeerde zou toekomen; dat zelfs de eigen klerk van de notaris verklaarde niet te kunnen geloven dat het ooit het inzicht van de erflater geweest is geïntimeerde te onterven;

Overwegende dat ten aanzien van deze treffende gegevens het bilijk voorkomt het testament bij openbare akte van 25 februari 1943 zijn volle uitwerking te geven (De Page: T.8-2 n° 1202 B, bl. 1320; n° 1204, B bl. 1322; n° 1205, B bl. 1323; - Parijs, 1 maart 1929, Rev. not. 1930, 219; Dinant, 24 mei 1917, Pas. 1920, III 220 en de referten in voetnota);

Nopens de vordering in tussenkomst:

O. dat appellanten en de in tussenkomst geroepen notaris besluiten hebben gewisseld betreffende de aansprakelijkheid van deze laatste voor het geval het testament bij openbare akte van 29 november 1950 nietig zou verklaard blijven;

Overwegende dat deze besluiten voorbarig zijn; dat de notaris uitsluitend in tussenkomst geroepen werd om het arrest gemeen te horen verklaren en bindend

te zijnen opzichte; dat de tussenkommende partij wiens aansprakelijkheid tengevolge van de nietigverklaring van het testament zou kunnen te berde komen, gerechtigd ware derden-verzet te doen, zodat zijne oproeping in tussenkomst ontvankelijk is (Brussel, 8 februari 1936, Pas. 1936 II 118; Gent, 27 januari 1926, J.C.F. 1926, n° 4670 bl. 149; Verbr. 21 april 1910, Pas. 1910 I 1915; Gent, 24 december 1886, Pas. 1887 II 237; Verbr. 10 juli 1884, Pas. 1884 I 266; Gent, 9 juli 1884, Pas. 1886 II 363; Gent, 21 juni 1850, Pas. 1850 II 210; Gent 7 mei 1847, Pas. 1848 II 226); dat deze oproeping uitsluitend tot bewaring strekt van de gebeurlijke rechten van appellanten (Verbr. 10 juli 1884, Pas. 1884 I 266), maar dat deze rechten heden vast te stellen een nieuwe vordering zou zijn, krachtens artikel 464 W. B. R. in beroep niet ontvankelijk; dat de in tussenkomst geroepen partij in de beweegredenen van zijn besluiten zich er over beklaagt, dat hem de gelegenheid ontnomen werd zijne belangen in eerste aanleg te verdedigen, waaruit kan afgeleid worden dat hij de ontvankelijkheid van deze nieuwe vordering betwist;

Overwegende dat, alhoewel gegrond, de kosten van de dagvaarding in tussenkomst ten laste vallen van appellanten tot wier voordeel deze bewarende maatregel strekt. (Luik, 13 oktober 1933, Pas. 1934 II 96);

Om deze redenen:

Het Hof, rechtdoende in de uiteraard samenhangende zaken Nr 7171 en Nr 7172 A.R.;

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;

Alle andere of meeromvattende besluiten als ongegrond verwerpend;

Ontvangt het beroep en de dagvaarding tot tussenkomst voor zover zij strekt tot gemeen-verklaring van het onderhavig arrest; verklaart het eerste ongegrond en het tweede gegrond; dientengevolge bevestigt het bestreden vonnis en verklaart dit arrest gemeen en bindend voor de tussenkommende partij;

Veroordeelt appellanten tot alle kosten van de aanleg, de kosten van de rechtspleging in tussenkomst inbegrepen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

2e Kamer. — 21 november 1956.

Voorzitter: M. Meulemans.

Rechters: M.M. Baeye en Helleputte.

Advocaten: Mrs P. Seghers en Van de Vorst.

Aansprakelijkheid. — In dienst gestorven ziek militair.
— Aansprakelijkheid van de Staat voor door de medische diensten begane beroepsfouten.

De Staat, belast met de verzorging van ziek geworden militairen, dient krachtens artikel 1382 B. W. aansprakelijk te worden gesteld voor de daden van zijn orgaan — leden van de medische diensten —, wanneer dezen hebben gehandeld binnen het kader van hun opdracht.

De rechter behoort zich niet in te laten met het onderzoek van omstreden medische theorieën of methodes; alleen de nalatigheid of de onvoorzichtigheid bij het onderzoek of bij de behandeling van een zieke, d.i. een klaarblijkelijke beroepsfout, kan eventueel de verantwoordelijkheid van de medische diensten ten gevolge hebben.
Zo, wat de diagnose betreft, de onfeilbaarheid niet

kan worden gevegd, kan een lichtzinnig gedane diagnose, zonder elementaire controle- of onderzoeksverrichtingen, die thans door de wetenschap worden aanbevolen, de verantwoordelijkheid van de betrokken medische diensten medebrengen.

Hetzelfde dient te worden gezegd van een toegepaste behandeling, die klaarblijkelijk niet aangewezen is, of van een gebrek aan behandeling, wanneer de ziekte is vastgesteld en een behandeling zou vereisen.

De Greef-Ruelens

t/ Belgische Staat (Minister van Landsverdediging)

Overwegende dat eisers om veroordeling van verweerder verzoeken tot betaling van schadevergoeding wegens het overlijden op 5 januari 1953 van hun zoon De Greef Pierre, die toen als wachtmeester-milicien 1952 op het tweede Bataljon Artillerie te Siegen in bezet Duitsland verbleef ;

dat zij immers aanvoeren dat dit overlijden te wijten is aan een patent in gebreke blijven van de geneeskundige diensten aan dewelke hun zoon was overgeleverd en aan het uitblijven van de elementaire aangewezen behandeling ;

dat zij derhalve de Belgische Staat verantwoordelijk stellen voor de fouten die de militaire geneeskundige diensten aldus begaan hebben en die zij beweren oorzaak te zijn geweest van de schade, die zij door het verlies van hun zoon hebben ondergaan ;

Overwegende dat de Belgische Staat, gelast met het verzorgen der militairen die ziek vallen, op grond van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, verantwoordelijk dient gesteld voor de daden gesteld door zijn organen — leden van de medische diensten — wanneer dezen in het kader van hun opdracht handelen (Beroep Brussel 31.X.1934, Pas. 1935, III, 62, Antwerpen 18-4-1928, Pas. 1932, III, 88) ;

dat alvorens zich over deze verantwoordelijkheid uit te spreken, de Rechtbank derhalve nader de fout dient te onderzoeken die door deze diensten en de geneesheren die eraan verbonden zijn mocht begaan geweest zijn ;

Overwegende dat het uit de uittreksels uit het ziekenboek van het 2de Bataljon Artillerie blijkt dat De Greef Pierre op 29 december 1952 ziek te bed lag ; dat hij de volgende dag tot lichte dienst bekwaam was, dat hij op 31 december 1952 en 1 januari 1953 afwezig was ; dat hij op 2 januari 1953 ziek te bed lag en dat hij op 3 januari 1953 naar de infirmerie gezonden werd waar hij op 4 januari verbleef om de vijfde januari naar het Militair Hospitaal te Soest gezonden te worden, waar hij overleed ;

Overwegende dat deze laconische vermeldingen dienen aangevuld met de inlichtingen die De Greef Pierre zelf verstreekte en die te vinden zijn in de brieven die hij de laatste weken vóór zijn overlijden aan zijn ouders schreef, alsook met deze die door een van zijn kamergenoten, wachtmeester Demedts, op 3 januari 1953 schriftelijk aan eisers werden verstrekkt ;

Overwegende dat het uit deze brieven blijkt dat De Greef Pierre reeds op 18 december 1952 over « felle koppijn » kloeg ; dat hij op 25 december 1952 schrijft dat hij « scheel ziet van de pijn in de kop » ; dat hij op 29 december 1952 over zijn hoofdpijn verdere inlichtingen geeft en melding maakt van het bezoek van de dokter ; dat hij op verzoek van zijn kamergenoot Demedts op 3 januari 1953 naar de infirmerie werd overgebracht ;

Overwegende dat deze inlichtingen, « tempore non

suspecto » verstrekt als de uitdrukking van de waarheid dienen aangenomen ;

Overwegende dat partijen, om de gegrondheid van haar beweringen te steunen, het advies hebben ingewonnen van bevoegde personen, gespecialiseerd in de aandoeningen, die het overlijden van het slachtoffer hebben veroorzaakt ; dat deze specialisten echter tegenstrijdige besluiten neerleggen én betreffende de juiste oorzaak van het overlijden, én betreffende de behandeling die aan De Greef had moeten toegediend worden en bijgevolg betreffende de professionele fouten van de medische diensten van het bataljon ;

Overwegende dat het de rechtbanken niet behoort zich in te laten met het onderzoek van aangevochten medische theorieën of methodes ; dat alleen de nalatigheid of de onvoorzichtigheid bij het onderzoek of bij de behandeling van een zieke — dit is : een gekenschetste beroepsfout — eventueel de verantwoordelijkheid van de medische diensten kan meeslepen ;

Overwegende namelijk dat zo, wat de diagnose betreft, de onfeilbaarheid niet kan gevegd worden, een diagnose die lichtzinnig zou gesteld worden zonder beroep te doen op elementaire controle- of onderzoeksverrichtingen, die thans door de wetenschap worden aanbevolen, de verantwoordelijkheid van deze die ze stelt, zou kunnen medebrengen (Rechtbank Mechelen 1.6.1931 B.A. 1932.1.84) ;

dat hetzelfde dient gezegd van een toegepaste behandeling, die klaarblijkelijk niet aangewezen is, of van een gebrek aan behandeling, dan wanneer de ziekte zou vastgesteld zijn en een behandeling zou vereisen ;

Overwegende bovendien dat benevens deze missingen, de partij die er het slachtoffer van werd, het bewijs dient te leveren dat er tussen deze missingen, of één ervan, en de schade, een oorzakelijk verband bestaat ;

Overwegende dat deze bestanddelen in de huidige stand der zaak niet bewezen zijn ; dat de eenzijdige deskundige verslagen die partijen voorleggen, onvoldoende blijken te zijn om de rechtbank in te lichten ; dat het behoort, alvorens verder ten gronde uitspraak te doen een deskundige aan te stellen, gelast met de hierna bepaalde opdracht ;

Om deze redenen :

Alle verdere besluiten van de hand wijzende ;

Alvorens ten gronde uitspraak te doen :

Stelt de Rechtbank als deskundige aan de heer Dr Ludo Van den Boogaert, geneesheer te Antwerpen,

met verzoek in een met redenen omkleed verslag, mits inachtneming der bij artikelen 315 en volgende van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging gestelde voorwaarden, zijn advies uit te drukken over de verantwoordelijkheid die op de medische diensten van het leger ter zake zou kunnen wegen ; namelijk te bepalen of volgens hem de symptomen die De Greef Pierre vertoonde, zoals deze blijken uit de administratieve bescheiden en uit de brieven waarvan hier hoger gewag, een meer nauwkeurig onderzoek vereisten dan dat wat gedaan werd — of de diagnose die gesteld werd mis was dan wanneer zij juist kon opgemaakt worden ; of de behandeling die op De Greef toegepast werd verkeerd of zelfs schadelijk was ; of een andere behandeling zich opdrong ; of deze andere behandeling aan de toestand had kunnen verhelpen of ten minste de pijn en smarten die De Greef heeft geleden, had kunnen verlichten.

Behoudt de kosten voor.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE VEURNE

29 november 1956.

Voorzitter : M. Valcke.

Rechters : M.M. Delaere en Van Acker.

Advocaten : Mrs Debra en Versteelen.

Vertragsvergoeding wegens niet-uitvoering van een bij vonnis vastgestelde verbintenis.

De vertragsvergoeding wegens de niet-uitvoering van een bij vonnis vastgestelde verbintenis is niet een dwangsom, doch een eigenlijke vergoeding van de verder lopende schade, door de schuldeiser geleden ingevolge de vertraging in de uitvoering.

Die vergoeding is derhalve verschuldigd vanaf de uitspraak van het vonnis a quo, indien dit vonnis in hoger beroep is bevestigd.

Sticker t/ Demuynck en Vergauwe..

Overwegende dat de eis ertoe strekt nietig te horen verklaren het bevel betekend bij exploit van deurwaarder Daniël Brys te Nieuwpoort, in datum van 11 mei 1956, in gedwongen uitvoering tot betaling van 26.700 frank vertragingsschade waartoe aanlegger werd veroordeeld bij vonnis van de heer Vrederechter van het kanton Nieuwpoort dd. 27 juli 1955, bevestigd in graad van beroep bij vonnis van deze rechtbank in datum van 16 februari 1956; te horen zeggen voor recht dat de door verweerders gevorderde sommen vermeld in gezegd bevel door aanlegger niet verschuldigd zijn, dienvolgens verweerders te veroordelen om de gedwongen uitvoering tegen aanlegger stop te zetten; verweerders zich verder te horen veroordelen tot de kosten van het geding; dit alles bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad, ondanks alle verhaal en zonder borgstelling;

Nopens de bevoegdheid :

Overwegende dat bij voormeld vonnis volgende veroordeling werd uitgesproken tegen huidige aanlegger :

« ... Veroordelen verweerder om binnen de 24 uur » vanaf de betekening van onderhavig vonnis op zijn » kosten, alle hinderpalen, barrelen, prikkeldraden, sta- » ven, enz... weg te nemen die de doorgang aan aan- » leggers langs deze buurtweg zouden belemmeren;

» Machtigen aanleggers van nu af en voor alsdan » om bij gebreke van verweerder, voornoemde hinder- » palen zelf weg te ruimen op kosten van verweerder, » tegen hem verhaalbaar op eenvoudig vertoon van de » betaalde factuur;

» Veroordelen verweerder om te betalen ten titel van » schadevergoeding, aan eerste aanlegger de som van » 1.000 frank, aan tweede aanlegger de som van » 1.000 frank, hetzij samen : 2.000 frank, met de ge- » rechtelijke intresten;

» Veroordelen verweerder om aan ieder aanlegger te » betalen van 26.700 frank, zijnde de vergoeding van » traging in het openstellen van voornoemde weg »;

Overwegende dat verweerders bij voormeld exploit van deurwaarder Brys te Nieuwpoort, bevel gaven tot betaling van 26.700 frank zijnde de vergoeding van 50 frank per dag, gedurende 267 dagen (van 27 juli 1955 tot 19 april 1956); dat zij bij zelfde exploit aan aanlegger verklaard hebben, dat er bij gebrek aan betaling zou overgegaan worden tot uitvoering bij rechtsmacht;

Overwegende dat de betwisting loopt over de ge-

grondheid van de gedwongen uitvoering, indien namelijk verweerders gerechtigd zijn de vertragsvergoeding te eisen vanaf de uitspraak in eerste aanleg alsmede nopens de datum waarop deze vergoeding moet eindigen; dat derhalve zowel over de uitvoering zelf als over de zin, die er dient aan gegeven, betwisting is;

Overwegende dat de Vrederechter, in toepassing van artikel 6 van de Wet op de bevoegdheid, geen kennis kan nemen over de uitvoering van zijn vonnissen; dat voor wat de interpretatie van het vonnis betreft, dit in zijn geheel in beroep werd bevestigd en de rechtsmacht van beroep over de interpretatiemoeilijkheden van dit bevestigde vonnis dient te oordelen;

Overwegende dat de rechtbank derhalve bevoegd is;

Ten gronde :

Overwegende dat aanlegger aanvoert, dat het vonnis niet uitvoerbaar was bij voorraad of ten minste de betekening deze vermelding niet draagt; dat het ingeslagen beroep derhalve schorsend was; dat, waar geen uitvoering kon worden gevorderd, verweerders niet gerechtigd zijn vergoeding te vorderen wegens niet uitvoering, daar de betaling der vertragsvergoeding een bijkomende verplichting is, die de niet-uitvoering van de hoofdverplichting beteugelt en de schadelijke gevolgen ervan herstelt;

Overwegende echter, dat het vonnis in al zijn beschikkingen werd bevestigd in graad van beroep; dat de schorsende uitwerking van het beroep een einde neemt indien het beroepen vonnis wordt bevestigd; dat geïntimeerde zijn rechten terugvindt die hij door dit vonnis verkreeg; dat de veroordeling voor niet-uitvoering door dit vonnis uitgesproken, bij ontstentenis van enige wijziging in beroep definitief is;

Overwegende dat aanlegger ten onrechte de vertragsvergoeding wil doen doorgaan als een eigenlijke dwangsom in de zin van een penaliteit om de uitvoering van de hoofdverplichting af te dwingen, zodat bij niet vorderen van de uitvoering dezer hoofdverplichting de dwangsom niet verschuldigd is;

Overwegende dat de vertragsvergoeding door het vonnis toegekend geenszins het karakter draagt van een civielrechtelijke penaliteit in geval van niet-uitvoering, hetgeen overigens door de Belg'sche rechtsleer en rechtspraak als onwettig wordt beschouwd — maar wel van een eigenlijke vergoeding voor de verder lopende schade die door de schuldeiser wordt geleden bij vertraging van de uitvoering; dat deze schade daadwerkelijk is en generlei afhankelijk van de al of niet schorsende uitwerking van het beroep door de schuldenaar ingesteld;

Overwegende dat het bestaan van deze schade werd vastgesteld en geraamd op 50 frank per dag door de rechtsmacht in eerste aanleg en dit vanaf de uitwerking van haar vonnis, beschikking die in beroep werd bekrachtigd; dat de vergoeding derhalve « ab initio » is verschuldigd;

Overwegende dat aanlegger subsidiairlijk aanvoert dat de vergoeding enkel verschuldigd is vanaf de betekening van het vonnis en niet vanaf de uitspraak;

Overwegende dat het vonnis de vergoeding opeisbaar stelde vanaf de uitspraak; dat er geen onderbreking was van de schade en de betekening alleen de toegestane vergoeding kenbaar maakte;

Overwegende dat eindelijk, in strijd met de bewering van aanlegger, de bevolen ontruiming eerst plaats had op 19 april 1956; dat zulks onweerlegbaar werd vastgesteld door de uitvoerende deurwaarder;

Gelet op de artikelen 2, 30, 34, 36, 37, 40 en 41 der Wet van 15 juni 1935;

Om deze redenen :

De Rechtbank, wijzende in burgerlijke zaken in eerste aanleg, op tegenspraak tussen partijen, alle verdere of strijdige besluiten afwijzend;

Ontvangt de eis en erop recht doende, verklaart hem ongegrond; dienvolgens zegt voor recht dat het bevel van 11 mei 1956 tot invordering van de som van 26.700 frank met de kosten geldig is en al haar nuttige uitwerksels zal hebben;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten van het huidige geding;

Verklaart onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad, ondanks alle verhaal en zonder borgstelling.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

29 november 1956.

Voorzitter : M. Driessen.

Rechters : M.M. Winants en Alsteens.

Verzekering tegen ziekte en invaliditeit. — Artikel 91 van het Besluit van de Regent dd. 21 maart 1945 is niet toepasselijk, wanneer het slachtoffer een vrij verzekerde is.

Artikel 91 van het Besluit van de Regent dd. 21 maart 1945, dat deel uitmaakt van het besluit betreffende de verplichte verzekering, is niet toepasselijk, wanneer het slachtoffer van het ongeval een vrij verzekerde is.

Landsbond der Christelijke Mutualiteiten t/ Bude.

Overwegende dat de eis strekt tot terugbetaling van de som van 13.440 frank, plus intresten, zijnde het bedrag der uitkeringen, door aanlegger aan verweerder gedaan, tengevolge van een ongeval waarvan deze laatste het slachtoffer was op 23 mei 1950;

Overwegende dat de eis luidens de inleidende dagvaarding en de besluiten van aanlegger gegrond is op de wettelijke in de plaatsstelling, voorzien bij artikel 91 van het besluit van de Regent in datum van 21 maart 1945 betreffende de organisatie van de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit;

Overwegende dat aanlegger niet gerechtigd is zich op voormeld artikel te beroepen, omdat verweerder blijkens de door aanlegger zelf voorgelegde stukken (o.m. de twee gele briefjes van 23 augustus en 6 september 1950), vrij verzekerde is; dat voormeld artikel, deel uitmakende van het besluit betreffende de organisatie van de verplichte verzekering, niet toepasselijk is, wanneer het slachtoffer van het ongeval een vrij verzekerde is (Corr. Luik, 2 maart 1956, J.T. 10 juni 1956, blz. 392);

Gezien artikelen 2, 30 tot 37 en 55 tot 59 der Wet van 15 juni 1935, gewijzigd door de Wet van 20 juli 1939;

Om deze redenen :

De Rechtbank, beslissende op tegenspraak;

Wijst aanleggers eis af; verwijst hem in de kosten;

CORRECTIONELE RECHTBANK TE VEURNE

30 oktober 1953.

Voorzitter : M. Valcke.

Rechters : M.M. Delaere en Van Acker.

Openbaar Ministerie : M. Colpaert.

Advocaat : M. Devos.

Veldwachter. — Bevoegdheid.

Behalve de gewone bevoegdheid van de veldwachter, bepaald in de artikelen 16 e.v. Sv., zijn aan de veldwachter nog andere bevoegdheden toegekend, o.m. het vaststellen van de overtredingen van het verkeersreglement.

Ook kan hij krachtens artikel 15 van het wetsbesluit van 14 november 1939 op de openbare dronkenschap alleen de overtredingen van dit wetsbesluit opsporen en vaststellen.

In dit geval is hij derhalve niet verplicht de verdachte vóór de burgemeester te brengen, aan wie hij zijn verklaringen en vaststellingen moet doen.

O. M. t/ Verenghen.

Overwegende dat verdachte bij besluiten van 30 september 1953, besluit tot de nietigheid der procedure en meer bepaaldelijk tot de nietigheid van het proces-verbaal van 27 augustus 1952, opgesteld door de veldwachter der gemeente Geluwe, daar deze niet gerechtigd was zelf proces-verbaal op te stellen en in alle geval zeker niet voor de inbreuk op artikel 3 besluitwet van 14 november 1939, maar in toepassing van artikel 16 van het Wetboek van Strafvordering verplicht was verdachte voor de burgemeester te brengen der gemeente Geluwe, aan wie hij zijn verklaringen en vaststellingen moest doen;

Overwegende dat iedere delegatie der openbare macht moet gesteund zijn op een uitdrukkelijke wet en de bevoegdheid der politie binnen de grenzen van een wetsbepaling moet worden beperkt;

Overwegende dat echter nergens werd bepaald dat deze bevoegdheid dient beperkt binnen de grenzen en tot de taken voorzien in het Wetboek van Strafvordering;

Overwegende dat voor wat de veldwachter betreft, dezes gewone bevoegdheden worden bepaald door de artikelen 16 en volgende van het Wetboek van Strafvordering; dat hem echter daarbuiten verscheidene bijzondere bevoegdheden en taken werden opgedragen, bepaald en begrensd binnen het kader van een aantal bijzondere wetten;

dat hem aldus door artikel 4 van het koninklijk besluit van 1 februari 1934 bevoegdheid werd verleend om de inbreuken op het verkeersreglement vast te stellen; dat artikel 15 der besluitwet van 14 november 1939 op de dronkenschap uitdrukkelijk voorziet dat de agenten der gemeentelijke politie bevoegd zijn om « alleen » de inbreuken tegen deze besluitwet op te zoeken en vast te stellen;

Overwegende dat de veldwachter derhalve minstens in zijn hoedanigheid van agent van de gemeentelijke politie zonder tussenkomst van de vrederechter of de burgemeester bevoegd is alle inbreuken op het koninklijk besluit van 1 februari 1934 en op de besluitwet van 14 november 1939 en meer bepaaldelijk deze op artikel 3 van de besluitwet van 14 november 1939, hoewel beteugeld met een gevangenisstraf, op te sporen en vast te stellen;

dat de veldwachter van Geluwe, met te handelen zoals hij deed, derhalve de opdracht hem door de wet toevertrouwd, juist heeft vervuld en dat de inbreuken wettelijk werden vastgesteld;

Overwegende dat het verder is gebleken uit het onderzoek der zaak en uit de getuigenverhooren afgelegd ter zitting van 16 oktober 1953, dat de feiten ten genoegen van rechte bewezen zijn;

.....

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST-NIKLAAS

7 augustus 1956.

Voorzitter : M. Dirix.

Rechters : M.M. Blauwaert en Belpaire.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaten : Mrs Orban, Piret, Melis en Duerinckx.

1. Verknochtheid. — Samenhang.
 2. Hoofdelijkheid. — Verbintenis van twee handeldrijvende echtgenoten. — Feitelijke vennootschap onder firma tussen echtgenoten. — Nietigheid.
1. *Ofschoon een zaak niet samenhangend is met andere zaken, zou zij er toch mede kunnen verknocht zijn.*
2. *De verbintenis van twee echtgenoten, die beiden handelaars zijn, mag vermoed worden solidair te zijn. De overeenkomst wordt uitgelegd ten gunste van de schuldenaar.*
- Een feitelijke vennootschap onder gemeenschappelijke naam tussen echtgenoten is nietig.*

Heerman t/ Walschap, Gerco t/ Walschap en
Wauman en cs.

Herzien het tussenvonniss van 7 februari 1956 geveld in de zaak sub n° 4525, beslissende dat gezegde zaak geen samenhang vertoont met de drie eerst vermelde zaken;

Overwegende dat de zaak sub n° 4525 niettemin met de drie andere verknocht is en met bedoelde zaken als dusdanig dient gevoegd te worden;

.....

In de zaak sub n° 2633 : p.v.b.a. Gerco t/ Walschap en Wauman.

Overwegende dat deze vordering tot de betaling strekt, door Louis Walschap en door zijn echtgenote Joanna Wauman, als solidaire schuldenaars, van de som van 287.561,20 frank zijnde de prijs van koloniale waren welke de p.v.b.a. Gerco beweert aan voornoemde echtgenoten te hebben verkocht;

Overwegende dat het tussenvonniss van 3 juni 1952 aan de deskundige Claeskens opdracht heeft gegeven te onderzoeken of de koopwaren, die hier door de p.v.b.a. Gerco bedoeld waren, niet dezelfde zijn als die waarvan de waarde ingeschreven werd op het debet van Louis Walschap tegenover Theo Heerman, voor een bedrag van 413.996,35 frank;

Overwegende dat de deskundige bevestigt dat inderdaad de hier beoogde koloniale waren ten belope van 260.747,30 frank, wel dezelfde zijn als een deel van diegene welke door Theo Heerman aan Walschap verkocht worden;

Overwegende dat de som van 287.561,20 frank met die van 260.747,30 frank aldus tot beloop van de minste, een dubbel gebruik vormt en dat gezegde som van

260.747,30 frank niet tweemaal door Louis Walschap dient betaald te worden;

Overwegende dat de rechten van de p.v.b.a. Gerco tegenover Louis Walschap vastgesteld werden op 301.939,26 frank bij vonnis van de zetelende Rechtbank, dd. 27 maart 1956 en dat voornoemde vennootschap voor dit bedrag in het gewoon passief van het faillissement Walschap werd aangenomen;

Overwegende dat dit bedrag niet solidair verschuldigd is door Joanna Wauman, echtgenote van Louis Walschap;

dat Joanna Wauman weliswaar handelaarster was wanneer zij op 5 mei 1951 met Louis Walschap de akte tekende waarbij beiden verklaarden de « handel... over » te nemen voor de som van 225.000 frank, bevattende » het cliëntiel voor koloniale waren en alle magazijnbenodigdheden die niet vast zijn aan de gebouwen »;

Overwegende dat Joanna Wauman derhalve solidair gehouden was tot de betaling van de prijs van 225.000 frank gesteld voor de overname van voormelde twee bestanddelen (cliënteles en magazijnbenodigdheden), vermits de handelaars die zich gezamenlijk in zake van koophandel verbinden, geacht worden zich solidair te hebben verbonden;

Overwegende dat de solidaire verbintenissen door Joanna Wauman vóór het faillissement van haar echtgenoot aangegaan, door haar verschuldigd blijven, niet-tegenstaande de scheiding van goederen die naderhand (1 april 1954) ten hare voordele werd uitgesproken;

doch, overwegende dat het nog verschuldigde bedrag niet de cliënteles noch de magazijnbenodigdheden betreft, doch wel de waren;

nu, dat wat de koopwaren betreft, de akte van 5 mei 1951 Joanna Wauman niet meer vernoemt in het passus dat gezegde koopwaar betreft en dat luidt : « De koloniale waren worden alle door de heer Walschap overgenomen aan den inkooprijks vermeerderd » met 5 % voor vervoer, taksen en bestelkosten »;

Overwegende dat de p.v.b.a. Gerco staande houdt, dat alhoewel Louis Walschap alleen vernoemd wordt wat betreft de overname van de koopwaren, die waren niettemin moesten dienen tot de uitbating van het handelsfonds, eigendom van beide echtgenoten;

doch overwegende dat het ter zake niet blijkt dat bij de aanschaffing van de handelszaak, beide echtgenoten zich ook samen hebben willen verbinden voor al wat de uitbating van dit gemeen eigendom zou betreffen;

Overwegende dat de aankoop van een handelszaak door solidaire kopers niet noodzakelijk bedoelt dat die aankoop geschiedde met het oog op een gemene uitbating;

dat dergelijke overeenkomst tussen de kopers trouwens het bestaan zou impliceren van een feitelijke personen-vennootschap tussen echtgenoten en dat dergelijke vennootschappen door de dominerende rechtspraak en rechtsleer als nietig wordt beschouwd (raadpleeg : A.P.R. Janssens, Vennootschappen (feitelijke) n°s 243 en 2643; R.P.D.B., V° Société (contract de), n°s 148 en volg.; De Page, V, n° 52; Van Rijn, I, n° 325, blz. 227; Ripert, Droit Commercial, 1951, n°s 630 en 631; Rev. Faill., 1931, blz. 85);

Overwegende dat de akten dienen geïnterpreteerd te worden ten voordele van de partij die zich verbindt, t.t.z. eerder in de zin van de ontstentenis van verbintenis dan in de zin van een uitbreiding der verbintenissen;

Overwegende dat de overlaters Goossens, rechtsvoorgangers van de p.v.b.a. Gerco, behoorden van Joanna Wauman te eisen dat zij zich persoonlijk bij middel

van ondubbelzinnige bewoordingen zou verbinden, indien zij verlangden haar te mogen beschouwen als schuldenares voor meer dan de prijs van 225.000 frank gesteld voor de klientele en voor de magazijnbenodigdheden;

NOOT : I. Meerdere zaken werden bij éézelfde vonnis beoordeeld. Alhoewel bij tussenvonnis werd beslist dat één dier zaken niet «samenhangend» was met de andere, wordt in onderhavige uitspraak voorgehouden dat zij toch «verknocht» is. Blijkbaar wordt hier een verkeerde terminologie aangewend. «Verknochtheid» doet tegenstrijdigheid van uitspraken of de exceptie van gewijsde vreeze, en is een reden tot verwijzing van de ene rechtbank naar de andere (vgl. Ned. Rv., art. 158, I); «samenhang» berust op enige analogie, enige verwantschap en kan geen verwijzing motiveren.

II. Een handelszaak, ook de koopwaren, werden verkocht; eensdeels hadden echtgenoten de handelszaak, echter zonder de koopwaren, overgenomen; anderdeels werd de man alléén vernoemd als overnemer van de koopwaren. Dat de echtgenoten zich hoofdelijk hadden kunnen verbinden zowel voor de prijs van de koopwaren als voor de prijs van het overige van de handelszaak, is duidelijk (art. 1431 B.W.).

Waar de vrouw handelaarster was zoals haar echtgenoot en beiden de handelszaak, de koopwaren daargelaten, hadden gekocht, mocht voor deze eerste koopsoort de solidariteit vermoed worden zoals tussen alle handelaars.

Daar de vrouw niet uitdrukkelijk werd vermeld in het beding dat over de aankoop van de waren handelde, diende het inzicht van de partijen achterhaald te worden en meende de rechter uiteindelijk zijn toevlucht te moeten nemen tot het voor de schuldenaar gunstige artikel 1162 van het burgerlijk wetboek.

In het vooruitzicht van deze interpretatie hield de schuldeiser nu voor, dat de beide echtgenoten die handelaars zijn, samen de zaak uitbaatten en derhalve zoals de andere samenwerkende handelaars hoofdelijk gehouden waren tot de schulden door één van hen onderschreven. Terecht laat de Koophandelsrechtbank opmerken dat in deze stelling in werkelijkheid het bestaan van een feitelijke vennootschap onder gemeenschappelijke naam wordt voorgehouden (art. 17 Venn. Wet) welnu een vennootschap onder gemeenschappelijke naam tussen echtgenoten is nietig, daar zij strijdig is met de maritale macht en het huwelijksvermogenstelsel (vgl. A.P.R., Tw. Vennootschappen (P. V. B. A.), n° 52) en dat een vennootschap nu feitelijk wordt genoemd, neemt niet weg dat het een werkelijke vennootschap onder gemeenschappelijke naam is (A.P.R., Tw. Vennootschappen (feitelijke) en schijnvennootschappen, o.m. n°s 2, 22, 103). De beweerde doch nietige vennootschap tussen de echtgenoten zou dus enkel in schijn bestaan; die beweerde feitelijke vennootschap onder gemeenschappelijke naam zou enkel een schijnvennootschap geweest zijn (A.P.R. o.c., n°s 236 en volg.).

R. J.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

ARBEIDSGERECHT VAN BEROEP TE ANTWERPEN

6 juli 1956.

Voorzitter : M. Geysen.

Advocaten : Mrs Clijmans en Bruneel.

Arbeidsgerecht. — Bevoegdheid om kennis te nemen van een burgerlijke vordering bij mogelijkheid van een strafgeding.

Niemand is verplicht zich tot de strafrechter te wenden, wanneer ook een burgerlijke vordering open staat; de belanghebbende heeft de keuze óf klacht in te dienen óf een burgerlijke vordering in te stellen.

Voor het geval door een bevoegde overheid het strafgeding is aanhangig gemaakt, is de benadeelde nog niet verplicht zich in zodanig geding burgerlijke partij te stellen. Zolang het strafgeding niet definitief is uitgemaakt, kan een burgerlijk geding worden aanhangig gemaakt, maar de burgerlijke rechter zal zijn beslissing moeten opschorten tot na het beëindigen van het strafgeding.

Het niet aangeven van de door de werknemer genoten voordelen in natura door de werkgever aan de R.M.Z. levert in casu geen bedrog op.

De Pater-De Ridder t/ N.V. Panaché.

I. Aangaande de bevoegdheid :

Overwegende dat de eis tot voorwerp heeft het bekomen van schadevergoeding omdat beroepene zekere verplichtingen voortspruitende uit het arbeidscontract dat tussen partijen bestaan heeft en niet of niet tijdig zou hebben vervuld; in beginsel, het arbeidsgerecht bevoegd is om te kennen over de gevolgen van het al of niet vervullen der verplichtingen voortspruitende uit het arbeidscontract;

Overwegende dat de eerste rechter zich ten onrechte onbevoegd verklaarde, om reden dat voor zekere verplichtingen aangaande de maatschappelijke zekerheid de wetgever strafsancties heeft voorzien;

Overwegende dat klaarblijkelijk de arbeidsgerechten niet bevoegd zijn om zulke strafsancties toe te passen; dat echter de eerste rechter uit het oog heeft verloren, dat niemand verplicht is zich tot het strafgerecht te wenden, wanneer ook een burgerlijke vordering openstaat; dat in dit opzicht de belanghebbende partij de keus heeft of klacht neer te leggen of de zaak op burgerlijk gebied te behandelen;

Overwegende dat, voor het geval dat door een bevoegde overheid het strafgeding werd aanhangig gemaakt, de partij nog niet gedwongen is zich in zulk geding burgerlijke partij aan te stellen, maar dat, zolang het strafgeding niet definitief beslecht is, het burgerlijk geding kan worden aanhangig gemaakt, maar dat de burgerlijke rechter zijn beslissing zal moeten opschorten tot na het beëindigen van het strafgeding;

Overwegende dat in feite in het huidig geding tot heden geen enkele overheid noch partij het initiatief heeft genomen een strafgeding aanhangig te maken, zodat op burgerlijk gebied de zaak normaal haar verloop kan volgen, zonder dat er grond weze om rekening te houden met de opwerping van de eerste rechter;

II. Overwegende dat de bestanddelen door de partijen aan het arbeidsgerecht van beroep onderworpen, toelaten, zonder enige verdere maatregel van onderzoek de zaak te beslechten en haar oplossing te geven, zodat, naar luid van artikel 13 der wet van 15 maart

1932, het arbeidsgerecht van beroep zich in de voorwaarden bevindt om de zaak tot zich te trekken;

III. Ten gronde :

Overwegende dat partijen accoord zijn dat beroepster om reden van ziekte het arbeidscontract met beroepene niet verder voortzette; dat beroepster in dienst was geweest van 11 juni 1952 tot 6 juni 1953;

Overwegende dat beroepster aanvoert dat, wanneer zij zich wendde tot de diensten van arbeidsbemiddeling en werkloosheid om de werklozensteun te bekomen haar werd tegengeworpen dat deze steun haar niet kon verleend worden, om reden, dat haar loon ontoereikend was en haar werkgever de bijdragen aan de R.M.Z. had aangegeven en betaald op basis van een dagloon van 100 fr. zonder aangifte van de voordelen in natura die, in feite, beroepster nochtans had genoten onder vorm van voeding; dat, alhoewel de bons van ziekte door beroepster werden ingeleverd, de mutualiteit om dezelfde redenen weigerde de rustvergoedingen voor bevalling, hospitalisatie enz. toe te kennen;

Overwegende dat beroepster aanvoert dat al deze sociale voordelen haar werden geweigerd door de betrokken diensten omdat beroepene de nodige stortingen desaangaande niet had bewerkstelligd;

Overwegende dat in haar inleidende dagvaarding beroepster niet aarzelt ten laste van beroepene in te roepen « bedrog R.M.Z. bons »;

Overwegende dat beroepster als aanlegster de last heeft te bewijzen dat de verliezen die zij beweert te hebben ondergaan het gevolg zijn van een bedrog vanwege beroepene;

Overwegende dat tot heden dit bewijs niet geleverd noch aangeboden; dat inderdaad uit de voorgelegde bescheiden en de stukken des gedinges blijkt dat er hoogstens kan sprake zijn van een vergissing vanwege beroepene, die niet wetende dat ook de voordelen in natura dienden te worden aangegeven, deze, in de de aangifte voor de R.M.Z. niet geschat had en enkel het vast loon in geld, 100 fr. per dag, had opgegeven; dat beroepster desaangaande geen opmerkingen had doen gelden, alhoewel het bedrag van het afgehouden gedeelte van haar loon haar aandacht hierop had moeten trekken;

Overwegende dat men kan aannemen dat de ingewikkeldheid der beschikkingen en formulieren voor elk der betrokken partijen zulke vergissing mogelijk maakt, maar dat, in casu geen sprake kan zijn van bedrog;

Overwegende inderdaad, dat het blijkt uit de rekeninguitreksels, door beroepene voorgebracht, van de diensten van de R.M.Z. dat, om alle moeilijkheden te voorkomen, beroepene de voorzorg had genomen aan de R.M.Z. op voorhand een bedrag van meer dan 6.000 fr. te storten tot het dekken van de bijdragen die beroepene zou kunnen verschuldigd zijn, wegens haar bedrijvigheid;

Overwegende dat beroepene kon denken aldus zeker in regel te zijn vermits noch de diensten van de R.M.Z. noch beroepster aangaande het bedrag der aangifte van loon enige opmerking hadden gemaakt; dat, wanneer de aandacht van beroepene werd getrokken op de toestand der aangiften, beroepene alhoewel nog beschikkende bij de R.M.Z. over een kredietstorting van verscheidene duizend frank, onmiddellijk, op verzoek van de inspecteur dezer instelling die meende dat een speciale storting voor de omtrent 1.000 frank bijdragen nodig waren om de regularisering bij de R.M.Z. te verwezenlijken en alles zou vergemakkelijken, deze storting onmiddellijk verrichtte alhoewel zij had kunnen beweren dat zij, met de op voorhand gestorte gelden dienden te worden afgerekend daar deze zich sinds maanden in handen van de R.M.Z. bevonden;

dat men in die omstandigheden niet kan spreken van bedrog en dat, indien de reglementen aangaande de werklozensteun en deze van de ziekenkas het schorsen van zekere voordelen voorzien, in het huidig geval deze schorsing eerder te wijten is aan de nalatigheid der diensten van de R.M.Z. die, de nodige gelden in handen hebbende, deze bijdragen niet ter ontlasting van beroepene hebben afgerekend noch enige opmerking gedaan aangaande het minimum vereiste loon (dat beroepster in werkelijkheid genoot, maar waarmee geen rekening werd gehouden);

Overwegende, dat in beginsel de leden van het arbeidsgerecht van beroep, rekening houdend met de door beroepene genomen voorzorgen van vooruitstorting om alle moeilijkheden te vermijden, van oordeel zijn dat ten laste van beroepene het bewijs niet geleverd is dat zij de oorzaak zou wezen van de niet toekenning der voordelen waarover beroepster klaagt en haar aansprakelijk maakt;

Overwegende ten overvloede dat beroepene aan beroepster verwijt hem niet in zake te hebben geroepen wanneer beroepster met de bewuste dienst haar rechten op werkloosheidsvergoeding en wegens ziekte deed gelden; dat deze opwerping gegrond voorkomt, als men namelijk nagaat dat de beslissing der commissie van beroep, in dato van 9 december 1953 op onvolledige en onjuiste gegevens berust; dat onder meer deze commissie niet heeft beschikt over de gegevens en bewijzen hierboven vermeld aangaande de op voorhand gedane storting aan de R.M.Z. door beroepene en waarmede geen rekening wordt gehouden, in strijd met hetgeen de commissie voorhoudt, artikel 75 van het organiek besluit van 26 mei 1945, gewaagt van « werk tegen een lager loon dan bij de beslissing van het bevoegd paritair comité vastgesteld minimum loon » als wanneer het vaststaat dat beroepster met inbegrip van de voordelen in natura die zij in feite werkelijk heeft genoten (partijen zijn hierover accoord), niet zulk lager loon, maar steeds een normaal loon heeft genoten, dat er ook geen kwestie is van ontoereikende lonen, die moesten geregeld worden, vermits er nooit ontoereikende lonen werden toegepast;

Overwegende dat, naar de termen der beslissing van de commissie van beroep, deze, ten onrechte artikel 75 toepast gezien de omstandigheden van het geding;

Overwegende ten andere dat deze bestuurlijke beslissingen, al wezen zij gerechtvaardigd, quod non, in geen geval tegenstelbaar zijn aan beroepene noch tegen haar kunnen ingeroepen worden;

Overwegende dat eindelijk, vermits het gaat om een verzekering, die ten gevolge heeft een burgerlijk recht te scheppen, niets beroepster belette, zelfs nog bij het inleiden van het huidig geding, de mutualiteit en de dienst voor werkloosheid voor het arbeidsgerecht in zake te stellen om, na beschikking over de thans volledige gegevens, een beslissing uit te lokken; dat het niet blijkt dat het hiervoor thans te laat zou zijn voor beroepster en dat zij door niet eerder beroepene te mengen in de proceduren waarin zij met de diensten gewikkeld was, zichzelf grotendeels de oorzaak is dat, op natuurlijk gebied, de beslissing haar geen voldoening verschaften;

Om deze redenen,

Het arbeidsgerecht van beroep voor de provincie Antwerpen en Limburg, kamer voor werklieden, alle andere en strijdige besluiten verwerpende, ontvangt het beroep en er over rechtdoende, verklaart het gegrond voor wat de bevoegdheid betreft, vernietigt het bestreden vonnis en doende wat de eerste rechter had

dienen te doen, verklaart zich bevoegd; rechtdoende ten gronde, zegt voor recht dat beroepster het bewijs niet geleverd heeft dat het verlies der voordelen, waarover zij klaagt, te wijten is aan beroepene; verklaart niet tegenstelbaar aan beroepene de bestuurlijke beslissing die aan beroepene vreemd zijn en waarin zij niet werd geroepen tussen te komen; verklaart ongegrond de verschillende vorderingen tot schadevergoeding tegen beroepene ingesteld; wijst ze af en laat de kosten der twee aanleggen ten laste van beroepster De Pater-De Ridder;

Laat voor het overige beroepster vrij zich te voorzien als naar recht.

MEDEDELINGEN

VLAAMS RECHTSGENOOTSCHAP TE LEUVEN

De gewone jaarlijkse vergadering van het Vlaams Rechtsgenootschap had plaats te Leuven op zondag 2 juni 1957, om elf uur dertig, in de gerechtszaal welke het Rechtsgenootschap heeft ingericht in het Pauscollege.

De vergadering werd voorgezeten door Stafhouder Mr Jan Koninckx, van de Balie te Hasselt.

De opkomst was talrijk. Onder de aanwezigen werden opgemerkt: dhr A. Vranckx, raadsheer in de Raad van State, dhr J. Vander Veeren, Voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg te Leuven, dhr M. Croonen, Voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen, Mr A. Tant, van de Balie te Leuven, dhr Bohyn, advocaat-generaal bij het Hof van Beroep te Gent, verschillende Professoren aan de Universiteit o.m. Prof. E. Van Dievoet, Prof. R. Vandeputte, Prof. Van Hee en Prof. Rubbrecht.

Alle provincies van het Vlaamse gedeelte van het Land waren vertegenwoordigd, zowel Limburg, als West-Vlaanderen, Antwerpen als Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant.

Aan het bureel hadden, naast de Voorzitter en de spreker, nog plaats genomen: Prof. F. Collin, Voorzitter van het Vlaams Rechtsgenootschap en Prof. G. Van Dievoet, secretaris van hetzelfde.

In zijn welkomgroet verontschuldigde de Voorzitter, Stafhouder Koninckx, eerst en vooral Monseigneur Van Waeyenbergh, Rector-Magnificus, die verhinderd was door het bijwonen van de inhuldiging der nieuwe gebouwen van de Universiteit te Caen, dhr Pierre Simons, Procureur des Konings te Leuven, dhr Pauwels, Vrederechter van het Kanton Sint-Niklaas, dhr Jos Custers, Senator Prof. Jan Ronse en anderen.

Onmiddellijk werd het woord verleend aan dhr Louis Delvaux, Raadsheer in het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal te Luxemburg.

Na een korte inleiding in het Nederlands, gaat de spreker verder in het Frans voort.

Hij begint met eraan te herinneren dat op 18 april 1951 te Parijs een internationaal verdrag tot oprichting van een gemeenschappelijke markt voor kolen en staal, tussen Duitsland, Frankrijk, Italië, België, Nederland en het Groot-Hertogdom Luxemburg werd ondertekend en hetzelfde sinds augustus 1952 wordt uitgevoerd.

Er zijn vier grote instellingen: de hoge autoriteit, de vergadering, de Raad van Ministers en het Hof van Justitie.

Het internationaal verdrag van 1951 onderscheidt zich van de andere internationale verdragen door de

invoering van een nieuw en origineel juridisch stelsel: dat van de supranationale gemeenschap. Omtrent de juiste betekenis van dit begrip wijdt de spreker verder uitvoering uit.

Hetzelfde stelsel komt voor in het verdrag van 27 mei 1952 tot oprichting van de Europese Defensiegemeenschap, hetwelk evenwel gestrand is door de afwezigheid van bekrachtiging vanwege Frankrijk, en in het Verdrag voorzien tot bekroning van de E.G.K.S. en de Europese Defensiegemeenschap: de politieke gemeenschap.

De E.G.K.S. oefent op het economisch leven van de zes staten, met deze laatste een condominium uit.

De supranationale instelling bezit niet al de kenmerken van een staat, maar zij bezit en oefent zekere soevereine machten uit. Zij staat halverwege tussen het internationale individualisme dat de nationale soevereiniteit als onbeperkt zijnde aanziet en het staten-federalisme, waarbij de leden zich aan een superstaat met een eigen territoriale soevereiniteit onderwerpen.

Vooraleer tot de behandeling van het eigenlijk voorwerp van zijn voordracht over te gaan, geeft de spreker nog enkele woorden uitleg over de eigen zending van ieder der vier grondinstellingen van de E.G.K.S.

Eerst en vooral, is een autoriteit noodzakelijk; ene die zich boven die van de deelnemende staten stelt: een uitvoerende macht gelast met de uitvoering van het verdrag. Het is de hoge autoriteit.

De werking van deze autoriteit behoort evenwel aan een tweevoudige controle te worden onderworpen: een politieke en een juridische.

De politieke controle wordt uitgeoefend door de Vergadering en de juridische door het Hof van Justitie dat waakt over de wettelijkheid van de beslissingen. Ten slotte was er een orgaan nodig, hetwelk het bestendig contact tussen de hoge autoriteit en de respectieve regeringen van de deelnemende staten zou verwezenlijken en deze taak is voorbehouden aan de speciale raad van Ministers.

Voorlopig werkt het Hof van Justitie alleen in het raam van de E.G.K.S. De tussenkomst van hetzelfde is evenwel ook voorzien in de verdragen van de Economische Europese Gemeenschap (gemeenschappelijke macht) en van de atoomenergie (Euratom) op 25.3.1957 te Rome ondertekend, maar nog niet door de respectieve Parlementen bekrachtigd.

Het Hof van Justitie bezit kenmerken van een federaal en van een internationaal Hof. Het is bovendien een constitutioneel Hof, oefent administratieve rechtsmacht uit en heeft disciplinaire bevoegdheid; het bezit ten slotte het recht om raad te geven. Uiteindelijk is het ook een scheidsrechterlijk College.

De vonnissen worden in eerste en laatste aanleg gewezen. Beroep of voorziening in cassatie bestaan niet; alleen kan op het Hof, na een uitspraak, worden beroep gedaan om uitlegging of herziening te bekomen.

Het Hof is samengesteld uit zeven rechters, voor zes jaar door de Regeringen der deelnemende Staten benoemd, in onderlinge overeenstemming met personen die alle waarborgen van onafhankelijkheid en bekwaamheid bieden. Zij moeten geen onderdaan van de deelnemende Staten zijn en treden niet op als vertegenwoordigers van hun Land van herkomst; ze zijn ook geen gedelegeerden van hun Regering. Vooraf leggen zij een eed af; zij genieten vrijstelling van rechtsvordering, zelfs na het neerleggen van hun ambt. Alleen het Hof kan in voltallige terechtzitting deze immuniteit opheffen en daarna kunnen de leden worden vervolgd in hun Land door de instantie die bevoegd is tot het berechten van de leden van de hoogste nationale

Rechtscolleges. De rechters moeten verblijf houden in de plaats waar het Hof zetelt en mogen geen enkele politieke of administratieve functie uitoefenen, noch een beroepsactiviteit, al dan niet tegen vergoeding, tenzij een afwijking door de Speciale Raad van Ministers, met een 2/3 meerderheid werd toegestaan. De rechters mogen ook noch rechtstreeks, noch zijdelings enig belang verwerven of behouden in ondernemingen van kolen en staal, of gedurende een tijdvak van drie jaar na het einde van hun ambt.

De Voorzitter van het Hof wordt door de leden voor drie jaar gekozen en de bijzitters van de Kamers voor elk gerechtelijk jaar.

Op de voltallige terechtzittingen moeten ten minste vijf rechters aanwezig zijn. In de schoot van het Hof zijn twee Kamers gevormd, samengesteld elk uit drie rechters, ten einde maatregelen van onderzoek te nemen en gebeurlijk bepaalde groepen van zaken overeenkomstig de beslissing van het Hof te berechten.

Het Hof wordt ter zijde gestaan door twee advocaten-generaal en een griffier, die praktisch dezelfde status als de Rechters hebben. De taak van de advocaat-generaal bestaat erin in het openbaar, in volkomen onpartijdigheid en onafhankelijkheid, mondelinge en met redenen omklede Besluiten over te leggen betreffende de zaken die bij het Hof zijn aanhangig gemaakt.

Zoals reeds gezegd, is de taak van het Hof tweevoudig. Het is bevoegd om uitspraak te doen :

1° in geschillen tussen de deelnemende Staten, met betrekking op de uitvoering van het verdrag ;

2° in geschillen tussen de deelnemende Staten en de instellingen van de Gemeenschap of haar organen.

Deze rechterlijke bevoegdheid van federale raad beperkt zich ratione materiae tot de uitlegging, de toepassing van het verdrag en de uitvoeringsvoorschriften van hetzelfde.

Anderzijds treedt het Hof in bepaalde opzichten op als administratieve rechtsmacht van de gemeenschap. Het beschermt de rechten van de deelnemende Staten, van hun ondernemingen of verenigingen van ondernemingen tegen de gebeurlijke inbreuken en machtsmisbruiken van de Hoge Autoriteit.

Eindelijk beschikt het Hof, in bijzondere gevallen, over bepaalde uitbreidingen van bevoegdheid. Het doet uitspraak krachtens een arbitrage-clausule, vervat in de door de Gemeenschap gesloten publiekrechtelijke of privaatrechtelijke overeenkomsten. Het doet uitspraak in alle gevallen die met het voorwerp van het verdrag verband houden. Het doet uitspraak in geschillen tussen de deelnemende Staten, met betrekking tot de toepassing van het verdrag, welke niet kunnen geregeld worden volgens een andere in het verdrag voorziene procesvoering ; het is eveneens bevoegd om uitspraak te doen in elk geschil tussen de deelnemende Staten, in verband met het verdrag, indien dit geschil uit hoofde van een compromis bij hem wordt aanhangig gemaakt.

Het Hof heeft ook een administratieve rechtsmacht. Bij hem kunnen beroepen tot nietigverklaring worden aanhangig gemaakt. Het zijn evenwel alleen de deelnemende Staten en de Speciale Raad van Ministers die tot de nietigverklaring van beschikkingen en aanbeveling van de hogere autoriteit in hoger beroep mogen komen. Het beroep moet gegrond worden op de onbevoegdheid van de Hoge Raad, de schending van de wezenlijke vormvoorschriften, de schending van het verdrag, of van enige uitvoering daarvan, alsmede wegens misbruik van bevoegdheid. Het uit te spreken vonnis geldt erga omnes.

Van hun zijde kunnen de ondernemingen en verenigingen van ondernemingen beroep instellen tegen de

tegen hen individueel genomen beschikkingen, zelfs tegen algemene beschikkingen of aanbevelingen die volgens hun mening te hunnen opzichte misbruik van bevoegdheid uitmaken. In dit geval geldt de uitspraak alleen tussen de gedingvoerende partijen.

Voor de onderneming staat ook, in volle omvang, het beroep open, wanneer geldstraffen of dwangsommen worden opgelegd. Het Hof doet uitspraak over de wettelijkheid van de beschikkingen of de aanbevelingen, maar nooit over hun opportuniteit.

Het Hof is ook bevoegd om op verzoek van de benadeelde partij een geldige vergoeding toe te kennen ten laste van de gemeenschap, ingeval schade is ontstaan bij de uitvoering van het verdrag door een dienstfout van de Gemeenschap.

Betreffende de conflicten van rechtsmachten, behelst het verdrag verschillende beschikkingen. Indien een nationale Autoriteit bij rechterlijke of administratieve beslissing heeft uitspraak gedaan over het niet-nakomen van een verplichting door het verdrag opgelegd, en die tevens een inbreuk is op de nationale wetgeving, moet de Hoge Autoriteit met deze nationale beslissing rekening houden, maar ingeval van beroep op de Hoge Autoriteit, is het Hof van Justitie niet door de uitspraken der nationale rechtbank gehouden. Het Hof is niet aan de nationale rechtbank onderworpen.

De disciplinaire rechtsmacht over de rechters, de advocaten-generaal en de leden van de Hoge Autoriteit wordt door het Hof uitgeoefend. Ook een internationale rechtsmacht wordt door het Hof uitgeoefend. Het treedt als zodanig op in de geschillen tussen de deelnemende Staten in verband met de benoeming der leden van de Hoge Autoriteit, in betrekking met de beroepen die worden ingesteld tegen de sancties tegen de deelnemende Staten getroffen, in de geschillen tussen de deelnemende Staten, met betrekking tot de toepassing van het verdrag, eindelijk in bepaalde geschillen bij de nationale Rechter aanhangig gemaakt.

De deelnemende Staten hebben met betrekking tot kolen en staal, van een gedeelte van hun souvereiniteit afstand gedaan ; bovendien hebben zij de verbintenis aangegaan alle geschillen in verband ermee, uitsluitend aan het Hof van Justitie te onderwerpen.

Uiteindelijk heeft het Hof een raadgevende bevoegdheid in verband met de aanvulling en verbetering van het Verdrag.

Over de procesvoering wordt door de spreker eveneens bondig uitgeweid.

De procesvoering is geschreven en mondeling. Het begint met een verzoekschrift, gevolgd door een verzoekschrift van de verwerende partij, een dupliek van de eisende partij en eindelijk een repliek van de verwerende partij. Alles geschiedt door bemiddeling van de griffier van het Hof. Een rechter-verslaggever wordt door de Voorzitter aangesteld. Daarna wordt de procesvoering op de openbare terechtzitting mondeling voortgezet, het verslag van de rechter-verslaggever wordt voorgelezen ; gebeurlijk worden de getuigen en de deskundigen gehoord, de pleidooien uitgesproken en eindelijk wordt kennis gegeven van de besluiten van de advocaat-generaal. Daarna wordt de procesvoering voor gesloten verklaard en de zaak wordt in beraad gehouden. Een proces-verbaal van de terechtzitting wordt opgesteld en door de Voorzitter en de griffier ondertekend. Verder wordt er een stenografisch verslag van de mondelinge behandeling aan het proces-verbaal toegevoegd. met de vertalingen door de tolken uitgesproken. De vier officiële talen zijn : het frans, het duits, het italiaans en het nederlands. De taal van de rechtspleging is die van de deelnemende Staatonderneming of per-

soon van een deelnemende staat, in een geschil tussen deze en de Gemeenschap. In de geschillen tussen de deelnemende Staten is de processtaal de nationale taal van de verwerende partij.

Ter terechtzitting worden alle mondelinge uitlatingen ogenblikkelijk in de officiële talen omgezet, door middel van het gekende systeem van de persoonlijke luistertoestellen.

De rechtsplegingen bij verstek en op verzet zijn gekend en de rechtsonderhorigen beschikken over het verzet voor derden en de herziening.

Krachtens artikel 44 van het verdrag kunnen de uitspraken van het Hof worden ten uitvoergelegd op het grondgebied van de deelnemende Staten, zonder geëxequatureerd te zijn. In ieder Land heeft alleen een daartoe aangewezen Minister zich te verzekeren omtrent de authenticiteit van de ten uitvoer te leggen akte.

De procedure is kosteloos, maar de verliezende partij wordt veroordeeld in het honorarium aan de advocaten der winnende partij verschuldigd.

Ook de rechtspleging van het Kortgeding bestaat en is voorzien voor het nemen van dringende en tijdelijke maatregelen, in afwachting van het normaal afhandelen van de rechtspleging.

De E.G.K.S. maakt een onderdeel uit van de grootste poging om Europa te organiseren, opdat het in de wereld en tussen de twee grootmachten die elkander de voorrang betwisten, een rol zou blijven spelen.

Wij mogen niet vergeten dat 50 jaar geleden Europa nog aan de spits stond, zowel op economisch, als op cultureel en politiek gebied. Indien Europa zich thans evenwel niet verenigt, moet het verdwijnen.

* * *

De spreker werd zeer warm toegejuicht.

Na deze merkwaardige uiteenzetting werd er een bespreking gevoerd, waaraan o.m. deelnamen Prof. Vandeputte, Prof. Z. Van Hee, Vrederechter Fr. Vrancken, Mr Van Dessel, Mr G. Debra. De Raadsheer Delvaux beantwoordde welwillend de hem gestelde vragen.

In zijn dankwoord onderstreepte Prof. F. Collin, dat het optreden van dhr Louis Delvaux in het Vlaams Rechtsgenootschap er een teken en een bewijs van was dat de toestanden in Vlaanderen genormaliseerd zijn.

Wat thans geschiedde, zou twintig jaar geleden in volle taalstrijd onmogelijk geweest zijn; het ware ook niet wenselijk geweest.

De dag van het Vlaams Rechtsgenootschap werd besloten met een gezamenlijk middagmaal in de « Majestic ». De stemming was zeer gezellig. Tijdens het diner werd de Voorzitter van de jaarlijkse algemene vergadering voor het volgend jaar en de Ondervoorzitter van dezelfde door het Bestuur aangewezen en door de aanwezigen bekrachtigd. Het zijn Stafhouder Mr Bosmans uit Leuven en Mr Georges Debra uit Gent.

E. O.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

WETGEVING

WETSVOORSTEL

tot invoering van de vrijwillige scheiding van goederen.

Toelichting

Mevrouwen, Mijne Heren,

Talrijke echtgenoten geven de voorkeur aan het stelsel van de wettelijke gemeenschap der goederen; bovendien legt de wet het op aan de echtgenoten die vóór de voltrekking van hun huwelijk er niets anders over beschikken.

Het gebeurt nogal vaak dat dit stelsel bezwaren oplevert voor de echtgenoten, en met name voor de vrouw. Pas in de loop van het huwelijk komen die bezwaren aan het licht.

Zo, bijvoorbeeld, wanneer een in gemeenschap van goederen gehuwde vrouw met de toestemming van haar man eigen goederen wenst te verwerven, wanneer zij van plan is een winstgevend bedrijf uit te oefenen waarvan de opbrengst tegenover derden onvoldoende is beschermd door het stelsel van de voorbehouden goederen, of nog wanneer de zaken van haar man in de war zijn, maar op een wijze die niet dadelijk opvalt of wanneer de bewijzen van die toestand onvoldoende zijn.

Het is niet redelijk dat de vrouw, zoals een deel van de rechtspraak eist, verplicht wordt te wachten tot de toestand van haar man haar reeds een belangrijk nadeel heeft berokkend, vooraleer haar eis tot scheiding van goederen door de rechtbanken kan worden ingewilligd.

Naar onze mening zouden de echtgenoten in alle omstandigheden vrij hun huwelijkse voorwaarden moeten kunnen wijzigen, wanneer het er op aankomt van het stelsel der wettelijke gemeenschap naar de scheiding van goederen over te gaan.

Bijgevolg moet het tweede lid van artikel 1443 van het Burgerlijk Wetboek, waarin wordt bepaald dat elke vrijwillige scheiding nietig is, worden opgeheven.

Zulks is het doel van het eerste artikel van dit wetsvoorstel.

Wat de rechten van derden betreft, past het in verband met de vrijwillige scheiding van goederen, dezelfde voorzorgen te nemen inzake openbaarheid en dezelfde rechten op tussenkomst voor te behouden aan de schuldeisers als in het geval waarin scheiding van goederen door de echtgenote tegen de echtgenoot wordt aangevraagd.

Daarom stellen wij voor bij de rechtspleging van vrijwillige scheiding van goederen, die wij in een artikel 874 bis van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering nader bepalen, dat de eis, in gemeen overleg door beide echtgenoten ingesteld, in de vorm van een verzoekschrift ingediend bij de rechtbank, evenals het vonnis dat zal worden gewezen, zal onderworpen zijn aan al de vormen van openbaarheid voorgeschreven bij titel VIII van het Wetboek van burgerlijke Rechtsvordering dat handelt over de scheiding van goederen.

E. Charpentier.

Wetsvoorstel

Eerste artikel.

Het tweede lid van artikel 1443 van het Burgerlijk Wetboek, wordt opgeheven.

Art. 2.

Aan titel VIII van Boek 1, 2de deel, van het Wetboek

van burgerlijke rechtsvordering wordt een artikel 874 bis toegevoegd, dat luidt als volgt :

«De vrijwillige scheiding van goederen wordt aan de echtgenoten toegestaan bij verzoekschrift door hen bij de rechtbank ingediend.

» Deze titel, met uitzondering van artikelen 865 en 870, is van toepassing in dit geval. »

WETSVOORSTEL

tot wijziging van artikel 11 van de wet van 26 maart 1876 betreffende de bevoegdheid van de Rechter in kort geding.

Toelichting

Mevrouwen, Mijne Heren,

De kwesties van bevoegdheid, die worden opgeworpen door de verscheidenheid van de rechtsmachten die de geschillen tussen particulieren moeten beslechten, zijn bijzonder schadelijk wanneer bepaalde vaststellingen dringend moeten worden gedaan.

Soms weet de eiser niet of de verweerder handelaar is. Ook het bedrag van het geschil kan onzeker zijn, zodat men zich kan afvragen of men over de grond, vóór het vrederecht, vóór de burgerlijke rechtbank of zelfs vóór de rechtbank van koophandel moet dagvaarden.

Wanneer blijkt dat het geschil, wat de grond betreft, aan de werkrechtvaardersraad moet worden voorgelegd, stuit men op een ernstig bezwaar wanneer dringende vaststellingen moeten gedaan worden, omdat de werkrechtvaarders slechts van tijd tot tijd in weinig bevolkte rechtsgebieden zetelen.

Om elke onzekerheid en aarzeling weg te nemen, is het wenselijk dat de opdracht dringende maatregelen te bevelen, aan een enkele rechtsmacht wordt toevertrouwd.

Het ligt voor de hand dat daartoe de voorzitter van de burgerlijke rechtbank van eerste aanleg bevoegd is, die voorlopig in kort geding uitspraak doet.

Met de rechtspraak in kort geding zijn geen pleitbezorger en derhalve geen speciale kosten gemoeid.

De terechtzittingen in kort geding komen veel voor; daartoe zetelt de voorzitter van de rechtbank ten minste eenmaal per week in alle arrondissementen; verkorting van de termijn kan zelfs zeer snel worden bekomen.

Daarenboven levert een enkele rechtsmacht niet het minste bezwaar op, aangezien de rechter in kort geding geen uitspraak doen mag, zelfs niet voorlopig, over de hoofdzaak.

Daarom stellen wij voor de bevoegdheid van de voorzitter van de burgerlijke rechtbank van eerste aanleg, die voorlopig in kort geding uitspraak doet, tot alle geschillen uit te breiden.

Deze onbepaalde bevoegdheid sluit de bevoegdheid niet uit die aan iedere rechtsmacht toebehoort en waarvan partijen kunnen gebruik maken indien de dringende noodzakelijkheid dit mogelijk maakt en indien zij van mening zijn dat geen enkel bezwaar kan aangevoerd worden tegen de bevoegdheid van de gekozen rechtsmacht.

Derhalve stellen wij ter vervanging van artikel 11 van de wet van 25 maart 1876 een nieuwe tekst voor, die geen enkele beperking inhoudt van de bevoegdheid van de voorzitter van de rechtbank.

E. Charpentier.

Wetsvoorstel

Enig artikel.

Artikel 11 van de wet van 25 maart 1876, houdende titel I van het voorafgaand boek van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, gewijzigd bij artikel 1 der wet van 26 december 1891 houdende instelling van de rechtspraak in kort geding in handelszaken, wordt vervangen door wat volgt :

«De Voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg doet voorlopig in kort geding uitspraak in alle gevallen waarvan hij het spoedeisend karakter erkent, op voorwaarde dat zij niet door een bijzondere bepaling aan de rechtspraak in kort geding worden onttrokken.»

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Gemeenterecht : 5° afl. mei 1957.

Antwoorden op aan ons gestelde vragen. — Administratieve onderrichtingen.

Nederlands Juristenblad : Afl. 22 - 1 juni 1957.

Mr C.J. de Haan, Omvang van het uitsluitend recht op een merk en doel van de Merkenwet (II, slot). — Mr W.J. Slagter, Art. 1639w B. W. — Mr W. de Rijke, Art. 1638w B. W. — Het werk aan het nieuwe Burgerlijk Wetboek. — Prof. Mr J.M. van Bemmelen, Het bezwaarschrift tegen de dagvaarding in het geding voor de Politie-rechter. — Ontwerp-Akkoord betreffende de bescherming van bepaalde, z.g.n. aan het auteursrecht grenzende rechten.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie : 1 juni 1957 - n° 4494.

Mr A.A.L. Minkenhof, Over de rechtspositie van het onwettige kind (II, slot). — Mr Dr A. Begheijn, Waardering voor de successie. — Mr J.J. Beyerman, De eerste bladzijden van het oudste register van acten van admisse van notarissen uit het archief van het Hof van Holland. — Mr K.N. Korteweg, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Zakenrecht (I).

Journal des Tribunaux : n° 4153 - 2 juni 1957.

P. Wigny, A propos de l'arrêt de la Cour de cassation du 21 décembre 1956. — J. Masquelin, L'abus des majuscules dans la langue juridique.

Répertoire Fiscal : n° 3-4 - maart-april 1957.

J. Lorphèvre, Le droit d'enregistrement sur l'acquisition entre vifs du patrimoine d'une société belge (suite).

Recueil général de l'enregistrement et du notariat : juin 1957.

Registre de commerce. — Commerçants. — Actes de commerce. — E. Thiry, Les impôts sur la circulation juridique des biens.

Recueil Dalloz de doctrine de jurisprudence et de législation : 20° cahier, 25 mei 1957.

J. L'huillier, Nouvelles réflexions sur le service public. — Notes de jurisprudence.

21° cahier - 1 juni 1957.

J.M. Auby, La responsabilité des services publics de lutte contre l'incendie. — Notes de jurisprudence.

Juris Classeur Périodique. - La Semaine Juridique : 29 mei 1957 - n° 22.

G.H. Camerlynck, La nouvelle définition du représentant de commerce « statutaire » (Loi du 7 mars 1957).